

ÅRSMELDING 2002

«Geita i godt sig»

NORSK SAU- OG GEITALSLAG

PÅ LAG MED NATUREN

Atter en gang er et år gått over i historien. Et år med mange og viktige saker som har opptatt vår næring og vår organisasjon. I denne omgang er det bare rom for å berøre noen få områder.

Markedssituasjonen for lam og spesielt sau er noe som har opptatt og fortsatt opptar de aller fleste som er berørt av situasjonen. Markedsverdien og dermed oppgjør til produsenten har forverra seg dramatisk det siste året. Dette er en situasjon som ikke kan fortsette. Hva er det som har skjedd, og hva kan vi gjøre? Om noen hevder at sau er et biprodukt for å produsere lam, er det trass alt mye godt kjøtt det her er tale om. På den positive sida arbeides det på flere hold med utvikling av nye produkter både av sau og lam som er ment på det innenlandske marked, men også det utenlandske. Særlig det siste er interessant, da det vil virke positivt på markedssituasjonen, men at det også ligger muligheter til en høyere utbetalingspris til produsenten. For at denne satsinga skal lykkes, er det viktig at det produseres den ønskede kvaliteten.

I året som har gått har vi satt i gang arbeidet med Strategi- og handlingsplan for geit 2002 – 2010. Langsiktige mål i denne planen er m.a. å bremse bruksnedleggelse, forbedre økonomien, sykdomsbekjempelse, ha produksjonsvolum som tilfredsstillers markedet og framheve geitas egenskaper som landskapspleier. Videre vil en ta for seg kjøttproduksjonen på geit og kje, samt nye produkter fra geita ut i markedet.

I de siste åra har vi vært stilt overfor forholdsvis få tilfeller av klassisk skrapesyke, men den atypiske varianten eller Nor-98, som den har fått som navn, er påvist i en del tilfeller. På tampen av året fikk vi den minst ønska «julegaven». Mædi var konstatert med et stort kontaktnett. Dette er tragisk for de som er direkte berørt, men også for næringa som helhet.

Den bebudede «Dyrevelferdsmeldinga» ble presentert like før jul. Meldingen inneholder mye positivt angående dyrevelferd og dyreetikk. Men det som omhandler forholdet mellom rovdyr og beitedyr vil legge store føringer på framtidig rovviltforvaltning.

Interessen for semin på sau nådde nye høyder i 2002, da det ble brukt ca. 8.000 flere doser enn året før. Det ble brukt nye stråtyper på frossen sæd med noe varierende resultat. Dette er «barnesykdommer» som trolig vil bedre seg neste år. Semin vil måtte komme sterkere inn i det framtidige avlsarbeid på sau. De siste tilfeller av skrapesyke og mædi forsterker behovet for et avlsopplegg som ikke er så smitterisikabelt som det som har vært praktisert den senere tid. Derfor er det gledelig at ombygginga av semin-stasjonen på Særheim i Rogaland ble gjennomført i meldingsåret. Dette ble en veldig fin og nødvendig semin-stasjon som hele landet vil dra nytte av på sikt. Alle involverte parter fortjener stor takk for at dette er blitt en realitet.

Småfeholderne i Norge må, trass store utfordringer, beholde optimismen og trua på framtida. Om vi prøver å unngå interne konflikter, men hjelper hverandre, er det utrolig hva en kan makte. På vegne av styret takker jeg ansatte og tillitsvalgte på alle plan for stor og skapende innsats for Nsg og småfeholderne i 2002.

Odd E. Risan

NORSK SAU- OG GEITALSLAG

ÅRSMELDING 2002

INNHold

Lederen har ordet	2
I Strategi 2002 - 2003	
Vedtatt på Representantskapsmøtet 20. og 21. mars	5
II Organisasjonsarbeidet	
1. Representantskapsmøter	8
a) Representantskapsmøtet 20. og 21. mars.....	8
b) Representantskapsmøtet 22. og 23. oktober	10
2. Samarbeid med Kommuneforbundet	13
3. NSG Semin AS	14
4. Team Semin BA.....	18
5. Landbruk & Rovvilt.....	18
6. Sau og Geit	20
7. Medlemsservice A/S	21
8. Hjemmesiden	22
9. Annet organisasjonsarbeid	23
10. Dyrevelferd	24
11. Saueklippeskolen	24
12. Bygdefolkets Studieforbund	26
13. Lag og medlemstall	26
III Arbeidet i styret	
Sentrale saker gjennom året.....	30
IV Utvalg	
1. Landsrådet for saueavl	36

Møter	36
a) Plan for revisjon av saueavlen	36
b) Embryoimport av islandsk spæl.....	36
c) Avlsstatuett for verar	36
Avlsarbeidet	36
Kåring	36
PC-kåring	37
Tilslutning	37
Utgning av indekser	37
Utviklingsarbeid.....	37
Utbetaling av tilskudd til væreringene 2002	37
Finansiering av avlsarbeidet på sau	37
2. Landsrådet for geitavl	38
Møter	38
a) Tilskudd til bukkingene	38
b) Blodprøvetaking av alle avlsbukker i Norge	39
c) Seminbukker 2002	39
d) Uttak av smittefrie bukker til semin	39
e) Indeksberegninger i 2002	39
f) Avlsstatuetten for 2002	40
g) Landssamling av Avlsutvalg for geit	40
h) Seminprosjekt på geit	40
i) Støtte til opprettholdelse av geitebesetningen ved NLH	40
3. Organisert beitebruk	41
4. Utmarksnemnda	47
5. Gjeterhundarbeidet	48
6. Prosjektnemnda for geit	49
7. Kompetansenettverk for fôr og fôring	50
8. Sauens dag på Bogstad	50
9. Genressursutvalget for husdyr	51
V Sentraladministrasjonen	53
VI Tillitsvalgte	56
VII Styrets melding	60
VIII Årsregnskapet	61
Revisjonsmelding	66
IX Andre opplysninger og statistikker	67
X Annonser.....	74

I STRATEGI 2002 - 2003

Hovedstrategi:

Vi skal i samsvar med § 1 i lovene arbeide for:

- *eit rasjonelt og lønsamt saue- og geitehald,*
- *samarbeid i produksjon og omsetnad,*
- *større bruk av norske småfeprodukt,*
- *å fremje småfehaldet i samsvar med naturvilkår og marknadstilhøve.*

1. Økonomi og marknad

Nsg har som overordna mål og skape ein økonomi for småfehaldet, minst på gjennomsnitt med dei andre produksjonane i landbruket. I den nasjonale marknaden har Nsg mål om å halde og auke marknadsandelane for småfeprodukt.

Korleis:

- Samarbeid med NB og NBS
- God kontakt med politikarar/ byråkrati
- Samarbeid med Norsk Kjøtt og TINE Norske Meierier og andre som driv med foredling/omsetning; herunder småskalaproduksjon.
- Arbeide for å balansere marknaden.
- Leverer ei kvalitetssikra vare som marknaden vil ha, dvs. stille krav til oss sjølve.

2. Produksjonsvilkår

Nsg vil arbeide for å forvalte naturen gjennom ein bærekraftig bruk der utmarka er den viktigaste produksjonsfaktoren.

Korleis:

- Trygge retten til bruk av utmarksareala minst på 1995-nivå.
- Arbeide for trygge tilhøve for menneske og dyr og etablere ein rovdyrpolitikk som set menneske og husdyr, reinsdyr m.fl. i sentrum.
- Samarbeide med NB og NBS m.fl. om rovviltforvaltning.
- Legge til rette for bruk og opplæring av gjetarhund.
- Arbeide for forståing og verdsetjing av følgjeverdi av småfeproduksjonane.
- Arbeide for god dyrevelferd og eit etisk høgverdig dyrehold.
- Arbeide for god dyrehelse.

3. Faglege utfordringar

Nsg har som mål å utvikle og kvalitetssikre produkta gjennom avlsarbeid og krav til eigne produkt.

Korleis:

- Seminsatsing.
- Arbeide for eigna avlsmetodar.
- Avgrense sjukdom.
- Betre sauekontrollen.
- Fleire med i saue- og geitekontrollen.
- Fleire med i KSL.
- Skape sosiale og fagleg trivelege tilhøve i produsentmiljøa.
- Betre avløyssarordninga, fleire refusjonar gjennom året.
- Framstå med positivt forteikn overfor andre grupper.
- Forskning, eventuelt i samarbeid med andre.

4. Eigen organisasjon

Nsg må utvikle seg gjennom klare mål og arbeide for næring og bygdeverdiar. Då vil vi kunne møte utfordringar i forkant og i samarbeid med andre.

Korleis:

- Setje informasjonsarbeidet innad og utad i system.
- Utvikle eigen organisasjon i alle ledd.
- Skulering av tillitsvalde.
- Samordne kurs og opplæring.
- Effektivisere og målrette arbeidet i det sentrale sekretariatet.
- Arbeide for gode og rasjonelle sekretariatsløyssingar på fylkesplan.
- Bruke Sau og Geit som kontaktskapande og informerande organ til medlemmer og andre.
- Etablere tilbod om juridiske tenester på fylkesplan.
- Kontinuerlig medlemsverving.

5. Politikarkontakt, alliansebygging

Nsg har som mål å få politikarar og andre til å forstå verdien av eit sterkt småfehald.

Korleis:

- Klargjere samfunnsmessig nytte av sterkt småfehald.
- Formalisere alliansebygging.
- Dele arbeidsoppgåvene på lokal-, fylkes- og landsplan.

I samsvar med punkt 4 i Strategiplanen skal Norsk sau- og geitlagslag drive skoloring av egne tillitsvalgte. Dette er fulgt opp med fire 3-dagers kurs i januar 2002. 15 fylkesstyrer var representert på disse kursa med til sammen 52 tillitsvalgte. Rollespill var ett av innslaga på programmet i kursa. Her er det Harald Aune (t.h), som for anledningen representerer «Rovdyrene i våre hender», som på en meget engasjert og overbevisende måte forklarer fylkesstyret i Nord-Trøndelag - f.v. Mette Karlgård, Kjell Tore Nagellhus, Jorunn Østborg og Ragnar Omli – hvorfor Norge skal ha en ulvestamme på 3.000 individer om 10 år.

6. Informasjon

Nsg skal vere dagsaktuell, haldningsskapande og basere seg på nært samarbeid med media og beslutningstakarar. Vidare skal Nsg skaffe basiskunnskapar til alle nivå i eigen organisasjon.

Korleis:

- Ha nær tillitsskapande personleg kontakt med media gjennom e-post, heimeside o. l.
- Opne organisasjonen.
- Samarbeide med andre.
- Lage presentasjonsmateriell om Nsg og vere god på å omsetje tips frå lokallag og fylkeslag til aktiv handling.
- Dagsaktuell oppdatering av informasjon til tillitsapparatet.
- Bruke medlemsbladet Sau og Geit til kontaktskapande og informerande organ til medlemmer og andre.

II ORGANISASJONSARBEID

1. Representantskapsmøter

Da Nsg har en organisasjonsform med landsmøte annethvert år, ble det ikke avholdt landsmøte i 2002. Det ble gjennomført 2 representantskapsmøter dette året.

a) Representantskapsmøte 20. og 21. mars

Dette representantskapsmøtet ble avholdt på Sanner Hotell, Gran på Hadeland.

I år uten Landsmøte er vårens representantskapsmøte naturlig nok i hovedsak viet til årsmøtesaker, og årsmelding, kontrollutvalgets rapport, regnskap for 2001, budsjett for 2002 og Strategiplan 2002-2003 var blant de faste postene på sakslista.

Styrelederens tale

I sin tale til representantskapet var styreleder Odd E. Risan innledningsvis innom kongressen «Lam 2002» som ble holdt i Trondheim i februar. - I det hele var dette et arrangement som var både godt planlagt og gjennomført. Ut fra erfaringene i Trondheim, bør det allerede nå være tid for både arrangører og deltakere til å begynne planlegging av en ny lammekongress i år 2004. Norsk Kjøtt skal ha stor takk for initiativet til årets kongress. Det samme retter jeg til vår egen organisasjon og Felleskjøpet, som begge var medarrangører og viktige støttespillere for å få det store arrangementet vel i havn, var i korte trekk styrelederens konklusjon på dette punktet.

Beitebruk og rovvilt er helt sentrale saker i Nsg sitt arbeid - og var naturlig nok et viktig punkt i talen. Her ble de prinsipielle sider ved dommen i beitesaken i Oslo Vestmark belyst. I forhold til alle spørsmål og utfordringer som er knyttet til beitebruk og rovvilt, minnet Risan om at vi har for lite ressurser til å ta hand om alt som burde gjøres. Men styret har vedtatt å styrke arbeidet med utmarkssaker med et halvt årsverk. Det samme er også tilfelle når det gjelder arbeidet med ny rovviltmelding.

- Når det gjelder rovviltsspørsmålet, er det som dere ser hovedsaken på dette møtet. Timeplanen for den nye rovviltmeldingen ser på nåværende tidspunkt ut til å bli at den skal behandles i Stortinget våren 2004. I forkant av dette har enhver av dere som er samlet her, et stort ansvar for at det blir gjort det som står i deres makt for å få best mulig levelige forhold for beitedyra og dets eiere.

Når det gjaldt geiteholdet, var styrelederen innom utfallet av den omfattende spørreundersøkelsen som Nsg gjennomførte blant geiteholderne i oktober i fjor. I forhold til vår virksomhet avdekket den at medlemsbladet Sau og Geit er godt mottatt hos geiteholderne. Ellers er det bare halvparten av geiteholderne som generelt er fornøyd med Nsg. Dette er et alvorlig signal som må tas på alvor av alle tillitsvalgte i Nsg. Dette må dere ta innover dere, sa Risan. Under denne bolken var han i tillegg innom arbeidet med et nettverk for norsk geitehold og prosjekt «Friskere Geiter».

Andre hovedpunkt som fikk spesiell omtale i styreleders tale var saueavl med kunstig sædovertføring, herunder ble blant annet framtidig struktur på seminestasjonene berørt, markedet for kje og lam inklusivt arbeidet med undersøkelse av eksportmulig-

hetene for lam til Europa, jordbruksforhandlingene, FOLA-rapporten med forslag til forenklinger av avtaleverket og virkemiddelbruken og avslutningsvis kom styrelederen inn på behovet for alliansebygging. - Dette er en sak som jeg føler blir stadig viktigere både for jordbruket generelt og næringa vår spesielt, sa Odd E. Risan.

Å opprettholde Organisert beitebruk var et hovedinnspill i forbindelse med debatten til Jordbruksforhandlingene 2002. Ellers var også tilskudd til beitedyr og sauen som kulturlandskapsarbeider, samt avløsertilskuddet aktuelle tema.

På geitesida ble stølstillskudd og grunntilskudd trukket fram, i tillegg til at drektige ungegeiter må med i tilskuddsgrunnlaget.

Kontingent for 2003 ble etter innstilling fra styret vedtatt å holdes uendret på kr 550,- for hovedmedlemmer og direktemedlemmer og kr 200,- for husstandsmedlemmer. Dette må også ses i forbindelse med arbeidet med gradert kontingent i Nsg, som skal opp på Landsmøtet 2003.

Utmerkelser (delt ut under representantskapsmøtemiddagen):

- Avlsstauetten for beste vær 2001 ble tildelt Kirsten og Steinar Wirum fra Ålvundeid i Møre og Romsdal for væren 9862104 Vinjar.
- Avlsstatuetten for beste bukk 2001 ble tildelt Gerd og Alvin Berntsen fra Tromvik i Troms for bukken 1998821 Simen.
- Avtroppende leder for kontrollnemnda Øyvind Gurandsrud fra Buskerud fikk Nsg's diplom for sin mangeårige innsats for småfeholdet sentralt og lokalt.

Innspilla til ny rovviltmelding ble grundig behandlet i møtet 20.-21. mars. Her følger utsendingene på første benk – f.v. Sven Haugom, Vest-Agder, Kjell Tore Nagelhus, N-Trøndelag, Sigmund Skjæveland, Rogaland, Ove Holmås, Hordaland, Rolv Arne Ljøen, Møre og Romsdal og Helge J. Nilsen, Nordland – nøye med på styrelederens innledning om saken.

Fagtema Utmark/Beitebruk:

Utmarksnemndas leder Ove Ommundsen orienterte om nemndas virksomhet og satsningsområder framover. Blant annet var det i budsjettet for 2002 satt av ekstra midler til å styrke arbeidet på dette området.

Fagtema Rovdyr:

Odd E. Risan ble engasjert i halv stilling (foreløpig for 2002) for arbeide med rovdyrspørsmål fram mot ny stortingsmelding om rovvilt. Han presenterte et notat med aktuelle problemstillinger angående dette og vurdering av ulike forebyggende tiltak.

Fagtema Geit:

Avdelingssjef Kåre Vold i Norsk Kjøtt Spesial var invitert for å orientere om satsningen kjøttsamvirket har på kjesiden.

Han kom blant annet inn på prosjektet Thulefjord i Bodø der det jobbes med frosset og oppstykket kjøtt fra mellomkje, og siste års prosjekt med kontraktproduksjon på kje i Sør-Norge.

Avslutningsinnlegg:

Erik Fløystad fra styret takket for møtet og ønsket forsamlingen vel hjem.

Han kom inn på strategi, alliansebygging og strukturering. Det er helt nødvendig å få levelige forhold, og da må hele organisasjonen være med på dette ved å fungere som én enhet i alle ledd.

Fløystad påpekte også viktigheten av å profilere seg i forbindelse med lamminga. Få fram den koselige siden av dette og at vi ikke bare produserer rovdyrmat.

Han marte til økt frimodighet til å «selge» næringa.

b) Representantskapsmøte 22. og 23. oktober

Representantskapsmøtet i oktober ble holdt på Quality Hotel Halvorsbøle, Jevnaker.

Dette møtet hadde en saksliste som ga et representativt tverrsnitt av de arbeidsoppgavene organisasjonen er opptatt av.

Markedskonsulent Margot Loe i Opplysningskontoret for kjøtt (OFK) var invitert til møtet for å orientere om det arbeidet Opplysningskontoret driver med, og det er ikke lite. OFK arbeider med merkenøytral informasjon om kjøtt fra storfe, sau/lam og svin. Kontoret har 11 ansatte, og er finansiert av omsetningsmidler. Kontoret skal bidra til å fremme forbruket av norsk kjøtt og kjøttvarer i samarbeid med aktørene i den norske kjøttbransjen.

OFK har kompetanse på områder som:

- markedet og forbruker
- kjøtt, ernæring og tilberedning av mat
- kommunikasjon, informasjon og markedsføring

Med dette som utgangspunkt formidler OFK inspirasjon og kunnskap om kjøtt til for-

Miljøverndepartementet
Statensrådgivende
Fb. 8013 Dep.
0070 Oslo

31. oktober 2002
Vår ref. 3.01/AM

Rovviltforvaltningen

- uttalelse fra representantskapet i Norsk sau- og geitelslag

Representantskapet i Norsk sau- og geitelslag, som består av samtlige fylkesledere samt noen landsnemndevulgitte representanter, var samlet til møte på Hålvorsbøle i Jevnaker 22.-23.10. Ett hovedtema på møte var problemene som rovviltet skaper for normal bruk av reindoms- og beitemat over stadig større områder i landet.

Møtet konkluderte diskusjon og synspunkter på denne saken i følgende uttalelse:

"Representantskapet i Norsk sau- og geitelslag, samlet i møte 23.10.02, ser med sterk bekymring på at tap av sau og lam til rovvilt stadig øker til tross for mange års forsøk med forebyggende tiltak. Disse tiltakene har i hovedsak vært rettet mot sau og lam, og har på grunn av manglende bevilgninger påført beitebrukerne store egenandeler for gjennomføringen av tiltakene. Sauseneringa har nådd en tilgrensning for hva det kan ta ansvar for, og en slik situasjon er i strid med gjeldende rovviltpolitikk. På tross av økende skadestørrelser er det likevel foretatt en betydelig reduksjon i budsjettposten for forebyggende tiltak i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2003. En konsekvens av dette må bli at forebyggende tiltak berettes i større grad må rettes mot skadevolder og begrenningen av rovviltutvaldelsen i Norge.

Representantskapet forutsetter at en slik politikk gjestopples i de væsløde stortingsmeldingene om dyretalldivynvern og forvaltning av rovvilt.

Samtidlig må myndighetene vise handlegreiff i påvente av endringer som følger av de væsløde stortingsmeldingene, slik at det ikke oppstår et forvaltningsmessig vakuum. Dette er avgjørende, ikke minst i kommende sesong forvaltning av flodet rovvilt."

Vi håper synspunktene fra en sterkt berørt part i denne saken blir vektlagt i det pågående arbeidet med budsjett, stortingsmeldinger og ikke minst i innretningen av fremtidige forebyggende tiltak.

Med hilsen
Norsk sau- og geitelslag
Odd E. Rism
Odd E. Rism
Styrelleder

Arne Mårtvedt
Arne Mårtvedt
Fung. daglig leder

Postadresse:
Postboks 2323 Sentr.
0201 Oslo

Kontor:
Pensjonsst. 31
0254 Oslo

Telefon: 23 06 47 20
Telefax: 23 43 16 80

Hjemmeside:
www.rsg.no

E-post:
rsg@rsg.no

Barnett:
R 07 25 17965

brukere, presse, skoleverket, ernæringsmyndigheter, dagligvare- og storhusholdningsmarkedet, samt industrien og bransjen.

MatPrat-filmer er kjent fra reklamen på tv og fra internett. Disse skal inspirere til matglede med kjøtt. Ellers er hovedvekten lagt på skoleprosjekter og undervisning, pressearbeid og artikler, langsiktig holdningsskapende arbeid, markedsundersøkelser og ikke minst Norges mest populære Minikokebøker.

Avlskonsulent Ingunn Nævdal la fram et gjennomarbeidet diskusjonsutkast til «Nsg sin Strategi- og handlingsplan for geit for perioden 2002-2010». Det er Prosjekt-nemnda i Nsg, med Magnhild Nymo i spissen, som har utarbeidet dette forslaget til plan. Utkastet har vært til behandling i styret i Nsg. Der ble det vedtatt at det skal gjennomføres en bred høring av dokumentet blant berørte parter. Tidligere har forslaget til plan vært til høring blant de direktevalgte geitrepresentantene i representantskapet og etter dette er den behandlet på nytt av prosjektnemnda før den ble framlagt for representantskapet. Etter høringsrunden som kommer til vinteren, er målet at planen endelig skal vedtas på landsmøtet i mars 2003.

Som kjent har Nsg inngått en samarbeidsavtale med Norsk Kommuneforbund (NKF). Med de politiske strømninger vi ser i dag, og det presset som distriktene på mange møter har kommet i som følge av dette, kan denne avtalen vise seg å bli nyttig på veien framover. For vår del er det innlysende at det blir påkrevet med alliansebygging om vi skal snu den trenden vi ser i dag. Det ligger også helt klart i dagen at her må de som arbeider i primærnæringene, og de som arbeider i sekundærnæringer tuftet på primærnæringene, ha helt sammenfallende interesser. Tilsvarende bør i grunnen være tilfelle mellom alle grupperinger i områder som er truet av fraflytting og nedlegging av vitale samfunnsinstitusjoner. - Grunnlaget for interessefelleskap og alliansebygging er åpenbare; det er rett og slett en dyd av nødvendighet å løfte i flokk.

Forbundssekretær *Steinar Granlund* representerte NKF og utdypet bl.a. en del av det som er nevnt foran. Nettverk og allianser kan være et verktøy for å oppnå flertall, og for å nå fram med enkeltsaker. Gjentar dette seg noen ganger kan en i et litt mer langsiktig perspektiv virkelig begynne å påvirke utviklingen i en retning som alliansepartnerne ser seg tjent med.

Naturlig nok var rovvilt og beitebruk på dagsorden denne gangen også. Styreleder *Odd E. Risan* innledet bl. a. med å ta en kort oppsummering av tilstanden når det gjelder uttak av den største skadevolderen blant rovdyra, nemlig jerven. Han fortalte om hvordan jervnemndenes tilrådinger blir redusert innen endelige vedtak om felling foreligger. Hva er hensikten med nemndene når vedtakene deres ikke blir fulgt opp?

Forholdet til bufe og tamreindrift er to problemstillinger som er særlig sentrale for rovviltforvaltningen. For å få en grundig vurdering av disse temaene var det nedsatt arbeidsgrupper/utvalg som innen 1. november 2002 blant annet skulle se på framtidsrettet sauehold og tamreindrift i rovdyrområder. Varaordfører i Nsg, *Per Ivar Lau-*

mann, har vært medlem i denne gruppa sammen med bl.a. *Veronika Seim*. Laumann orienterte representantskapet om det arbeidsoppdraget som gruppa hadde fått.

Lars Kveberg, som er engasjert i første omgang ut inneværende år for å arbeide med en del høgaktuelle beitebruks-/utmarksspørsmål, orienterte om disse oppdragene.

Med utgangspunkt i utbruddene av skrapesjuka i ulike områder av landet siste året, var dette satt opp som tema på møtet. Distriktsveterinær for Hadeland, Dag Lindheim, foretok en grundig gjennomgang av temaet. Med en fortid fra fylkesveterinærkontoret i Rogaland, har han førstehånds kjennskap til både den klassiske skrapesjukan og den atypiske varianten, som første gang ble påvist i 1998.

Medlemsutviklingen i Nsg og forslag til gradert kontingent for organisasjonen var også tema som ble drøftet i dette representantskapsmøtet.

Styremedlem Erik Fløystad avrundet møtet på Jevnaker med noen ord til ettertanke på hjemveien. - Hvis vi skal gi disse dyreslaga en plass i sola - hvem skal gjøre det om vi ikke gjør det sjøl? spurte Fløystad.

Når det gjelder oppslutning rundt Nsg ligger nøkkelen i lokallaga. De må få opp saker som folk er opptatt av. Med den motgangen som næringa vår opplever, kan det rett og slett være god terapi å komme sammen for å «kose» litt med misnøyen.

2. Samarbeid med kommuneforbundet

Norsk sau- og geitalslag har en samarbeidsavtale med Norsk Kommuneforbund. I 2002 kunne vi bl. a. dra nytte av dette samarbeidet gjennom organisasjons-/motivasjonskurs for fylkesstyrene i Nsg.

Fire 3-dagers kurs ble gjennomført i løpet av januar, og var et løft for Nsg, både sentralt og på fylkesnivået. 15 fylkesstyret var representert med til sammen 52 tillitsvalgte. De direktevalgte medlemmene i representantskapet og styremedlemmene i Nsg var også invitert til kursene. Kursstedene var Tromsø, Stjørdal, Bergen og Hamar.

Gjennomgående tema i kursopplegget var veien fra idé/oppgave til produkt, med mål at hvert fylke skal utarbeide egen handlingsplan med utgangspunkt i Nsg's vedtatte strategier.

Kursopplegget var bygd på deler av Norsk Kommuneforbunds kursopplegg *Prosess I Fokus*. Tema som ble gjennomgått var: motivasjon, lederrollen, kommunikasjon og samhandling, målsetningsmetodikk, positiv tenkning og stressmestring/trim.

Kontinuerlig prosess i å utvikle organisasjonen er nødvendig, og at denne utviklingen omfatter hele organisasjonen. Det er meget viktig at hvert medlem i Nsg føler et eierforhold til sin organisasjon, og er klar over viktigheten av arbeidet som må legges ned på hvert nivå.

Generelt ga kursdeltakerne uttrykk for å være godt fornøyd med kurset, selv om det ofte ble noen lange økter. Fra kursledelsens side var det gledelig at kursdeltakerne uten unntak viste topp motivasjon og innsats. Kursveilederne fra kommuneforbundet var imponert over hvor faglig orientert, godt samkjørte og motivert for å ta tak i organisasjonens utfordringer Nsg's fylkesstyret er.

3. NSG Semin AS

NSG Semin AS ble etablert 01.01.2001 og er eid 2/3 av Norsk sau- og geitalslag og 1/3 av Geno. Virksomheten omfatter insemineringskurs, sædproduksjon, markedsføring, salg og distribusjon av sæd til småfæneringen i Norge. NSG Semin hadde en fast ansatt i 2002, samt en person på 40% engasjement halve året. I 2001 var omsetningen på ca. 5,0 mill. kr. og resultat før skatt på ca. 30.000 kr. Vår virksomhetsidé er som følgende: **«NSG Semin skal tilby semin av høy kvalitet for å bedre produksjonsøkonomi og dyrehelse gjennom avlsarbeidet i småfæneringen».**

Hvordan:

- Produsere og tilby sæd til en kvalitet og pris som markedet etterspør
- Satse på forskning og utvikling
- Markedsføring og merkevarebygging, herunder profil
- Kurs og opplæring av eierinseminører.

Fordi insemineringen skjer nær årsskiftet og det tar lang tid å få samlet inn rapporter, foreligger seminstatistikk først rundt 1. juni året etter. Derfor presenteres seminresultater fra år 2001, sammen med opplysninger om uttak av seminværer og antall utsendte doser fra år 2002 i denne rapporten.

Nsg Vest seminastasjon på Særheim ble offisielt åpnet 19. oktober 2002

Semin 2002

I år 2002 hadde NSG Semin A/S tre seminstasjoner i drift:

- Staur, nær Hamar i Hedmark, frossen og fersk sæd
- Særheim, nær Sandnes/Stavanger i Rogaland, fersk sæd
- Blindheim, nær Bergen i Hordaland, fersk sæd.

NSG Semin leier inn tjenester fra våre eiere Norsk sau- og geitalslag og Geno til administrative oppgaver og drift av seminstasjonene. Avlsarbeidet ledes av Norsk sau- og geitalslag gjennom Landsrådene for sau- og geitavl. Dette omfatter også ansvar for uttak av seminværer/ -bukker og opplegget for semingransking.

Høsten 2002 åpnet NSG Semin ny seminstasjon i den tidligere testingsstasjonen til Geno på Særheim i Rogaland. Drift av stasjonen utføres av Geno. På Blindheim ble stasjonen utvidet med flere oppstillingsplasser i 2002. Dette ble delfinansiert av NSG Hordaland. Det er en løpende avtale med lokale samarbeidspartnere om drift av stasjonen.

Det ble utdannet 325 nye eierinseminører i 2002 og totalt er det nå om lag 1400 godkjente eierinseminører på sau i Norge. Godt over halvparten av disse er godkjent som naboinseminører. I 2002 ble det gjennomført endringer i teknikk og sædstrå, som gjør metoden mye enklere å benytte ute i felten, samtidig som produksjonen av frossensæd har blitt mer rasjonell på stasjonen. Foreløpige tilbakemeldinger tyder på at metoden må forbedres noe for å oppnå akseptabel drektighet.

Forskning og utvikling gjennomføres av Team Semin på Veterinærhøyskolen gjennom Småfeseminprosjektet. Det ble i 2002 bevilget midler til ytterligere 3 år med forskning innefor dette området. Dette prosjektet skal vare fram til 2006. Det ble i 2002 gjennomført forsøk for å prøve og forenkle produksjon og forbedre drektighetsresultatene ytterligere.

Bestillingene av frossensæd fra Staur steg fra 20 000 i 2001 til 33 000 i 2002. De 10 værene det ble bestilt mest fra sto for om lag 12 350 bestilte doser. Av den grunn var det mange som ikke fikk sæd av ønska værer.

På de andre stasjonene er det kommet gode tilbakemeldinger på produksjon og drektighetsresultater. Det er fortsatt en del tiltak som kan gjennomføres for å forbedre resultatene, men produksjonen er inne i et godt spor.

Det totale salget i 2002 økte med ca. 20 % fra 2001. Økningen av frossensædbestillingene var på 65%, mens fersksædbestillingene ble redusert med om lag 36%. Totalt ble det sendt ut ca. 44.500 doser. I 2001 var andelen fersksæd knapt 50%, mens andelen i 2002 ble redusert til 25%.

Antall utsendte sæddoser i 2000 til 2002

	2000*	2001	2002
Frossen sæd (Staur)	10 000	20 000	33 000
Fersk sæd (alle stasjoner)	15 000	18 000	11 600
	25 000	38 000	44 600

* 2000 tallene er basert på innsendte rapportskjemaer.

I 2002 var det totalt 102 værer i produksjon av norsk kvit sau (nks), spæl, sjeviot, pels-sau, texel, suffolk, «brun» sau, gammel spæl, reinrasa rygja, grå trønder, islandsk spæl og villsau på Staur. På Særheim var det 21 eliteværer og 31 prøveværer i produksjon (nks, spæl og farga spæl). På Blindheim var det 11 eliteværer og 19 prøveværer i produksjon (nks og spæl).

Semin 2001

Ut fra innkomne rapporter ble det inseminert om lag 30 600 søyer sesongen 2001. Sammenlignet med 2000 var det en økning på ca. 31%. Det ble produsert fersk sæd ved NSG Lyngsalpene avlsstasjon (Lyngen), NSG Hordaland avlsstasjon (Blindheim), NSG Rogaland avlsstasjon (Særheim) og Staur Seminstasjon. På Staur ble det produsert både frossen og fersk sæd.

Det ble satt inn 115 værer fra store deler av landet på Staur i 2001. Dessverre var det til tider store problemer med å levere ønsket antall doser med frossensæd på grunn av innkjøringsproblemer og at brukerne først og fremst ønsket sæd fra de 5-6 beste værene.

I samarbeid med Norsk landbruksmuseum ble det satt inn værer av de bevaringsverdige rasene gammel spæl og grå trønder. I tillegg til disse ble det produsert frossen sæd fra rasene suffolk, svartfjes, reinrasa rygja, bleset sau og fuglestadbrokete sau.

Fersksæd ble distribuert til flere fylker enn tidligere, og fra Staur ble det sendt ut fersk-sæd til bl.a. Hedmark, Oppland, Vestfold, Telemark, Sør-Trøndelag og texelsæd til Rogaland.

Det ble utdanna om lag 185 nye eierinseminører i 2001 og det var godkjent rundt 550 naboinseminører totalt.

Som det går frem av tabellen på neste side, ga inseminasjon med frossensæd et resultat på 69,8 % tilslag, mens den totale tilslagsprosenten for fersksæd var på 69,3 %. Dette er en forbedring i forhold til 2000, da tilslaget var henholdsvis 67,6 og 68,1 %.

Omfang og resultat for alle inseminasjonene med de ulike sædtypene, inseminørene og stasjonene i 2001

TYPE SÆD	Antall insemineringer	Tilslags%
Frossen	16 143	69,8
Fersk	14 472	69,3

TYPE INSEMINØR	Antall insemineringer frossen	Antall insemineringer fersk	Tilslags% frossen	Tilslags% fersk
Veterinær/Tekniker	2 402	412	66,3	74,1
Eier – hjemme	6 821	8 001	70,9	69,1
Eier – nabo	7 332	6 059	69,1	70,1

STASJON	Antall insemineringer	Tilslags%
Staur Frossen	16 143	3 081
Staur Fersk	4 084	71,7
Særheim	6 360	63,8
Nsg Hordaland	3 081	76,4
Nsg Lyngsalpene	947	78,3

Omfanget og resultatet for de ulike rasene

RASE	Antall insemineringer	Tilslags%
Norsk kvit sau	23 549	70,2
Spælsau	3 705	70,5
Texel (Nor-X)	1 308	64,6
Sjeviot	550	70,9
Norsk pelssau	302	54,3

Prøveprosjekt semingransking

Semingransking er avkomsgransking ved hjelp av semin. I stedet for at værlam settes inn i ordinær værering, blir de sendt til semin stasjon og det sendes ut et visst antall sæddoser til utvalgte buskaper. De siste åra har semingransking blitt prøvd ut fra Særheim og Blindheim.

Semin på geit i 2002

Produksjon av bukkesead til geit foregår på Geno Halsteingård i Trøndelag. Det ble solgt ca. 1400 doser med frossesead til avlsbesetninger for geit i 2002. Dette er om lag samme nivå som i 2001. Inseminasjonsteknikken på geit er forholdsvis komplisert og det er kun noen få seminteknikere og veterinærer som behersker denne. Det er gjennomført og skal gjennomføres ytterligere forskning for å forenkle teknikken og bedre drektighetsresultatene med bukkesead. Målet er å innføre eierinseminasjon med enkel teknikk. Det tas høyde for å åpne en egen seminastasjon for geit på sikt.

4. TEAM SEMIN

Følgjande selskap er eigarar av Team Semin:

- GENO (30%)
- Norsvin (30%)
- Aqua Gen (20%)
- Norges Pelsdyrslag (10%)
- Norsk sau- og geitalslag (10%)

Dagleg leiar er Heiko Paulenz, som tidlegare var seniorforskar i selskapet. Ved sida av dagleg leiar er det tilsett ein forskar og fleire stipendiatar.

Dei viktigaste arbeidsoppgåvene for selskapet:

- Utvikling og forbedring av metodar innan småfesemin.
- Utvikling av nye og forbedra metodar for evaluering og konservering av sæd frå storfe, gris og rev.
- Betre metodar for evaluering av frysing av mjølke frå laksefisk.

Team Semin mottar eksternt finansiering frå Norges Forskningsråd og Forskningsmidlar over Jordbruksavtalen.

Styreformann i Team Semin er utviklingssjef i GENO, Arne Ola Refsdal. Ellers har styret i 2002 følgjande medlemmer: Avl- og seminsjef i Norsvin, Olav Eik Nes, utviklingssjef i Aqua Gen, Kristina Landsverk, seksjonssjef i NPA, Hans Åge Kulbotten og konstituert generalsekretær Lars Erik Wallin fra Nsg. Professor Knut Karlberg har møtt som observatør for Norges Veterinærhøgskole.

5. LANDBRUK & ROVVILT

Prosjekt Landbruk & Rovvilt er eit samarbeid mellom Norges Bondelag (NB), Norsk Bonde- og Småbrukarlag (NBS) og Norsk sau- og geitalslag (Nsg). NB, NBS og Nsg legg vekt på å koordinere kreftene som arbeidar for å oppretthalde moglegheitene for beitebruk i utmark. Tiltaksfondet for småfe, fjørfe m.m. finansierer hovuddelen av prosjektet i tre år frå januar 2000. Den totale budsjettamma for år 2002 var på 545.630 kr.

Mål

Prosjektet skal arbeide for å ivareta beitebruk i utmark i forhold til forvaltning av bjørn, gaupe, jerv, ulv og ørn i Noreg. Dette er i tråd med Stortingets målsetjing i St.meld.nr. 35 (1996-97) Om rovviltforvaltning, som seier at skader som fyljer av rovvilt skal haldast på eit økonomisk og dyrevernmessig forsvarlig nivå, slik at Noreg kan oppretthalda eit aktivt jordbruk med moglegheiter til å nytta beiteressursane i utmark. Viktige oppgåver er å få fram informasjon om konsekvensane av dagens rovviltforvaltning for husdyrhald og beitebruk, samt søkje løysingar på problema.

Styret

Styringsgruppa består av Sigurd Avdem (styremedlem og leiar for NB sitt rovviltutval), Erik S. Winther (styremedlem i NBS) og Odd Embret Risan (leiar i Nsg). Veronika Seim er tilsett som rovviltkonsulent/koordinator med kontorstad hjå Nsg. Styringsgruppa, som har hatt fem ordinere møter og fleire telefonmøte dette året, har fungert godt. Arbeidet har resultert i nyttig informasjonsutveksling og koordinering mellom dei tre organisasjonane.

Koordinering og samarbeid

Prosjektkoordinatoren har delteke på møter i Nsg si utmarksnemnd og NB sitt rovviltutval, der rovviltspørsmål og arbeidet med den komande stortingsmeldinga om rovviltforvaltning som skal leggst fram innan utgangen av 2003, har vore viktig. Vidare har koordinatoren delteke på diverse møter på fylkeslagsnivå, samt arrangert tre samlingsmøter for fylkeslag i Sør-Noreg med tap til jerv som tema. NB, NBS og Nsg legg vekt på dialog og samarbeid med andre organisasjonar som engasjerer seg i rovviltforvaltninga, inkludert reindrifta og naturvernorganisasjonar. Prosjektkoordinatoren har vore landbrukets representant i Samarbeidsforumet for ny rovviltpolitikk sitt samarbeidsutval. Vidare har ein hatt god dialog med for eksempel Utmarkskommunanes Sammenslutning, Norges Skogeierforbund m.fl.

Viktige oppgåver

Prosjektet har førebudd saker og delteke på møter i Det sentrale rovviltutvalet der me

har høve til å drøfte tema og gi forvaltningsmyndigheitene råd knytt til framtidig rovviltforvaltning. Dette utvalet har hatt tre møter i 2002. Vidare har den tilsette halde innlegg om konfliktssituasjonen rovvilt-husdyr i andre europeiske land for Regionale rovviltutval i Buskerud, Oslo og Akershus, og Østfold, samt delteke med innlegg og i debatt på den internasjonale bjørnekonferansen «Living with bears» i Steinkjer. I tilknytning til arbeidet med den nye meldinga har den tilsette også delteke i ei arbeidsgruppe om «Framtidsretta sauehald i områder med rovvilt» oppnemnt av miljøverndepartementet, samt rådgivingsgruppa til prosjektet Rovvilt og Samfunn finansiert av Direktoratet for Naturforvaltning. Arbeidet med ny stortingsmelding om dyrehald og dyrevelferd har også vore sentralt i 2002, og den tilsette og styringsgruppa har bidrege på høyringsmøte om meldinga. Prosjekt Landbruk & Rovvilt var med på eit møte i Nordisk Råd i Stockholm der temaet var om Noreg, Sverige og Finland burde ha eit utvida samarbeid om mål i rovviltpolitikken. NB, NBS og Nsg har sendt ein rekke fellesskriv gjennom året, tildømes om uttak av jerv i hi, råd til fylkeslaga om førebyggjande tiltak mot rovviltskade, kvoter for lisensjakta på jerv, innspel til ny stortingsmelding om rovviltforvaltning og innspel til ny stortingsmelding om dyrehald og dyrevelferd. Vidare har ein gitt støtte til eit forprosjekt i regi av Døves Media, for fjernsynsprogram om rovvilt og bruk av ressursane i utmarka. Organisasjonane har møtt samla under drøftingar om rovviltforvaltning med politisk leing i Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet.

Nettsida

Prosjektet informerer om rovviltforvaltning, beitebruk og rovviltarbeidet i Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norsk sau- og geitalslag på internettsida rovdyr.com

6. SAU OG GEIT

Tidsskriftet Sau og Geit har tradisjonen tro kommet ut med 6 nummer. Side-tallet i de enkelte nummer i 2002 har i tur og orden vært 80, 88, 72, 72, 68 og 80. Samlet gir dette 460 sider, noe som er 36 sider mer enn året før og som er det høgeste antall sider produsert på en årgang så langt.

Emneområda har som vanlig omfattet det meste av det som rører seg innen næringa. Mer konkret vil det si avlsar-

beid, seminsatsing, rovdyrforvaltning, driftsformer i geiteholdet, helsetjenesten for geit og sau, oppsummering frå saue- og geitekontrollen, spesialartikler om føring, beitebruk, klipping, ullbehandling og sjukdomsproblematikk hos småfe og reisebeskrivelser med oppsummering av inntrykk etter besøk hos småfeholdere i utlandet. I år har vi blant annet hatt reportasjer fra Island, Skottland, Estland og Hellas.

I tillegg til dette kommer oppsummeringer og meldinger frå viktige møter i organisasjonen vår. I likhet med året før er alveldproblematikken viet spesiell oppmerksomhet. Serien vi startet om hus for sau i 2001, er fulgt opp med flere artikler i 2002. Vi har hatt spesielt god respons på denne serien. Etter at hvert nummer er sendt ut, er Lederen og spalta «Styrelederen har ordet» lagt ut under bolken «Sau og Geit» på hjemmesida til Nsg på internett.

Som vedlegg til bladet har vi i løpet av året distribuert blant annet en info-folder fra Hydro Agri og seminkatalogene for værer og bukker i 2002.

I 2002 var det, på grunn av underbemanning i sekretariatet, leid inn en del ekstern skrivehjelp. Spesielt gjelder det Tor Arne Olsen som har dekket Trøndelag og Nordland og Anne-Cath. Grimstad som i første rekke har bidratt med stoff fra Rogaland.

Til slutt tar vi med at annonsørene som vanlig har støttet godt opp om tidsskriftet vårt. Et håndfast bevis på dette er at vi nok en gang kan notere en økning i annonseinntektene - noe vi er godt fornøyd med etter den store økningen vi hadde i 2001. Vi retter stor takk til alle som har medvirket til dette resultatet. Det samme gjelder alle som er med på informasjon gjennom skriftlige bidrag. Uten denne støtten fra annonsører og eksterne skribenter, hadde det vært vanskelig å presentere et så komplett og ettertraktet tidsskrift som tilfellet er i dag.

7. MEDLEMSSERVICE A/S

Medlemsservice A/S er organisasjonens forretningsorgan. Hovedformålet til selskapet er å skaffe medlemmer og medlemslag varer av god kvalitet til rimelige priser. Varespekteret er avgrensa, for det meste til produkt som er spesielle for næringa.

Medlemsservice har hatt en avtale med Solør Treimpregnering A/S når det gjelder omsetning av gjerdemateriell. Denne avtalen gikk ut i løpet av året 2001.

Medlemsservice omsetter Sunbeam hengeklippemaskiner fra Australia, Sunbeam elektriske håndklippemaskiner, samt kammer og kniver i et utvalg som dekker behovet for de fleste. Det ble omsatt klippemaskiner og klippeutstyr for kr 299 900 i løpet av året. Varegruppa skinn og ullprodukt omfatter flere populære artikler. Produktspekteret omfatter beredte langulla saueskinn, kje- og høstkjeskinn, pelstøfler, ulldyner, over-

madrasser av ull, samt «Lanullva» ullundertøy. Vi klarer nå ikke på langt nær å få tak i nok langulla pelssauskinn til å dekke etterspørselen, noe som etter hvert også gir seg utslag i en høyere pris på disse. Total omsetning innen denne varegruppen endte på 185 708 kr.

Vi har en del interessante bøker vedrørende vår næring for salg. Omsetning av slike kom på 42 697 kr.

Vi har fremdeles noe omsetning av profileringsklær og andre profileringsartikler. Omsetningen var på 50 979 kr.

Selskapet leverer også noen tilsynsplakater som blir brukt i forbindelse med organisert beitebruk. Omsetningen var 26 872 kr.

Diverse salg av småartikler endte på 6 924 kr.

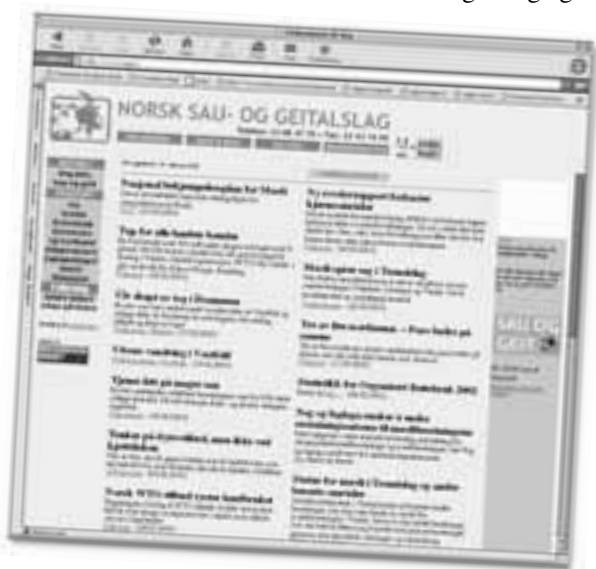
Totalt salg gjennom Medlemsservice A/S var 613 080 kr.

8. HJEMMESIDEN

Nsg har hatt egne heimesider i tre år. På disse sidene finn du informasjon om organisasjonen vår, aktualitetar og anna nytt som kan ha interesse for medlemane våre og andre besøkande, og diverse fagstoff innanfor dei områder organisasjonen arbeider – avl, beitebruk, dyrehelse, gjetarhund m.m. Sidene blir oppdatert regelmessig - det vil seie som regel dagleg. Adressa er: <http://www.nsg.no>

Besøktal i 2002 var nesten 55.000. Det vil seie at vi i gjennomsnitt per dag gjennom heile året har nesten 150 besøkande. Enkelte dagar i samband med indekskjøring og liknande har vi vore over 1.000 treff om dagen.

Hausten 2001 gjekk vi ut med tilbod om hjelp til dei fylkeslaga som ville oppretta egne sider på Internett. Nokre få fylke har etter kvart kome med egne sider.

9. ANNET ORGANISASJONSARBEID

Rundskriv

I meldingsåret er det sendt ut 4 ordinære rundskriv til lokal- og fylkeslaga. I disse er det orientert om Årsmelding for 2001, medlemskontingent og medlemslister m.m. for 2003, gradert kontingent i Norsk sau- og geitalslag, Landsmøtet 2003 og medlemsverving i 2003.

Orienteringsskriv

Ordningen med utsending av orienteringsskriv til styret, ledere i utvalg, årsmøtevalgte i representantskapet, fylkesledere og fylkessekretærer er fulgt opp som tidligere. I alt er det sendt ut 4 slike sendinger i 2002. Sendingene har omfattet informasjon om løpende saker, kopier av brev, protokoller fra ulike møter, høringsbrev, rapporter fra møter som styremedlemmer og ansatte har vært med på, presseklipp osv.

Organisasjonsinformasjon

Gjennom spalta «Organisasjons-nytt» i Sau og Geit er det spredd en god del informasjon om spesielle saker som lagsapparatet arbeider med gjennom året. Fordelen med denne presentasjonsformen er at budskapet når direkte ut til enkeltmedlemmer. Eksempler på saker det er orientert om gjennom denne kanalen er: Nsg sin uttale til faglaga i forbindelse med jordbruksforhandlingene 2002, oppsummeringer fra møter Nsg har hatt med ulike departementer, orientering om trenings- og utviklingskurs som Nsg har gjennomført for sine tillitsvalgte på fylkesnivå, kontingenten for 2003, finansiering av det fylkesvise avlsarbeidet for sau og geit, saueklippeskolen, sommersamlinger og fjellturer i fylkeslaga, stortingsmelding om dyrehold og dyrevelferd, sau og jernbane, Nsg i møter med Norsk Kjøtt og forskjellige organisasjonsmessige høringer mv.

Annet informasjons- og reklamemateriell

Det har kommet ut en ny publikasjon i serien «Utmarksnæring i Norge». Det gjelder sluttrapporten fra undersøkelse av lammedødeligheten i Halså og Surnadal kommuner i Møre og Romsdal i år 2000. Det er i rapporten lagt adskillig vekt på en nærmere omtale av forhold som kan være av betydning for å utvikle en økologisk forklaringsmodell for alveld.

Ættbok for værer, fagrapporter i sau- og geiteavl, identitetsbøker for bukker og værer og en del tidligere utgitt informasjonsmaterieell er sendt ut i samsvar med etterspørrelsen etter dette materialet. Det samme gjelder for profileringsmaterialet som ble laget på tampen av 2001.

Møtevirksomhet

Møtevirksomheten har vært stor i 2002. Foruten representantskaps-, styre-, råd og utvalgsmøter har styremedlemmer, og spesielt styreleder, i tillegg til ansatte deltatt på en rekke møter i regi av fylkeslag, lokallag og andre. I tillegg til de møtene som har

gått i egen regi, har representanter for organisasjonen hatt flere møter med departement, faglag og samarbeidspartnere av ulike slag. I tillegg til dette kommer møter i forbindelse med råd og utvalg oppnevnt av andre, men der Nsg er representert med en eller flere medlemmer.

Medieaktivitet

Utover de informasjonskanalene vi sjøl rår over og bruker, har vi i 2002 brukt avisene flittig til å markere våre synspunkter. Et tema som har blitt en gjenganger er rovdyrforvaltningen og de følger dette har fått for næringa vår. Andre temaer som er tatt opp er spørsmål knyttet til bl.a. sjukdomsbekjempelse, dyrehold, dyrevelferd og beiterett.

10. DYREVELFERD

Norsk sau- og geitalslag meiner at dyrevelferd er ein kvalitetsparameter som i framtida vil få mykje å seie for den preferanse forbrukaren vil gi enkelte matvarer. Dei som kan vise til høg dyreetisk standard for sin produksjon, vil ha eit marknadsmessig forsprang i høve til dei som ikkje kan dokumentere ein slik standard.

Nsg har ambisjonar om å halde ein høg dyreetisk standard på husdyrhaldet blant sine medlemmer, sjølv om dette inneber at ein må gå lenger enn offentleg bestemte krav på enkelte områder.

Handlingsplan for dyrevelferd i sauehaldet har i haust vore ute på høyring i lagsapparatet i samband med revisjon. Planen har hatt følgjande fem målsettingar for dei prioriterte arbeidsområda:

- Omfanget av skader på og tap av dyr på utmarksbeite må reduserast.
- Tap av lam før utmarksbeite skal reduserast frå 7,2% til 5,0%.
- Alle sjuke og skadde dyr skal behandlast etter behov eller avlivast.
- Alle dyr skal ha så god fôring at holdet på søyene og kvaliteten på lamma er tilfredsstillande.
- Liding og sjukdom på grunn av parasittar skal reduserast til et minimum.

Vidare skisserar planen tiltak for å nå desse målsettingane.

Handlingsplanen for dyrevelferd i geitehaldet blei styrebehandla i august 2001. Planen tar opp og føreslår tiltak innanfor følgjande tema:

Oppstillingsforhold, fôr og vatn, beite og uteliv, dyrestell, avhorning, avliving av dyr, sjukdom og kompetanse.

11. SAUEKLIPPESKOLEN

Etter et innledende kurs i Rogaland, startet årets kursserie med et instruktørkurs på Norges Landbrukshøgskole på Ås. Herbert Kennedy fra Skottland var instruktør på

Saueklippeskolen har i 2002 arrangert et instruktørkurs og 12 kurs for nybegynnere og viderekommende. Her fra et videregående kurs på Gilde Hed-Opp Rudshøgda. Instruktør Arvyn Jones fra Wales viser deltakerne hvordan en sau skal håndteres og klippes.

kurset, med Caroline Nicol som medhjelper. Forelesere var Sissel Berntsen fra «Fagtjenesten for ull, Henrik Steffens fra Norsk Småfeservice, samt Morten Bjerkan fra Agro-Net Learning som tok seg av den pedagogiske delen av kurset. Det var 7 deltakere på kurset. Etter endt kurs fikk deltakerne gå opp til eksamen i form av en sertifiseringsprøve for instruktører. 6 av deltakerne bestod prøven og fikk utstedt instruktørsertifikat fra «Fagtjenesten for ull».

Vi har nå 18 sertifiserte instruktører. Vi regner med at dette er omtrent det vi behøver og at vi nå er godt dekket med norske instruktører, selv om den geografiske fordelingen kunne vært bedre. Vi kommer derfor ikke til å arrangere flere instruktørkurs de nærmeste årene, i alle fall ikke etter samme mønster som tidligere.

I tillegg til instruktørkurset ble det arrangert 12 kurs rundt omkring i landet; 4 for nybegynnere, 3 for videregående og 5 kombinasjonskurs for nybegynnere og videregående. Noen annonserte kurs ble ikke iverksatt på grunn av for lite påmelding.

Instruktører på årets kurs har vært Herbert Kennedy, Peder Ravndal, Rolf Gravdal, Sven Reiersen, Caroline Nicol, Bjørnar Bakken, Simen Halså Bakken, Per Nyhus, Arvyn Jones, Asgeir Folstad, Randi Lund, Tor-Arne Olsen og Ragnar Omli.

Kursene er finansiert ved hjelp av EVL-midler, tilskudd fra «Fagtjenesten for ull», voksenopplæringsmidler og kursavgift.

Det deltok i alt 81 elever på årets kurs.

Evalueringsrapportene og deltakernes uttalelser om kursene viser at klippeskolen holder høgt, faglig nivå. Dette kan vi først og fremst takke et særdeles dyktig instruktørkorps for.

12. BYGDEFOLKETS STUDIEFORBUND

Erik Fløystad har vært varamann til styret i Bygdefolkets Studieforbund. Magne Langseth har vært sekretariatets kontaktperson i forhold til studieforbundet.

13. LAG OG MEDLEMSTALL

Medlemstallet i 2002 har, som de siste årene, gått gradvis nedover i de fleste fylkeslaga. I 2002 hadde Nsg 16.311 medlemmer fordelt på 18 fylkeslag og 416 betalende lokallag. I tillegg kommer 510 direktemedlemmer og abonnenter, dvs. totalt 16.821 medlemmer. Medlemskontingenten og fordelingen av den for 2002 var slik:

	Hovedmedlem	Husstandsmedlem	Æresmedlem
lokallag	kr 50	kr 95	
fylkeslag	" 140	" 40	
landslag	" 360	" 65	kr 200
Sum	kr 550	kr 200	kr 200

Tabell 1. Lags- og medlemstall 2000, 2001 og 2002 (basert på innbetalt kontingent)

Fylke	Leder ved årsskiftet 02/03	Lagstall		Medlemmer		Av dette husst.medl.			
		2000	2001	2000	2001		2002		
Østfold	Jan Herland	2	2	2	108	99	96	10	
Akershus	Johan Persbråten	9	8	8	236	222	209	16	
Hedmark	Gunnbjørn Trøan	21	21	21	1072	1028	987	132	
Oppland	Trond Dalsegg	33	33	33	1750	1766	1702	148	
Buskerud	Jon Roar Grøstad	19	19	19	875	847	801	84	
Vestfold	Sølve Søyland	3	3	3	95	105	106	8	
Telemark	Jan Olav Kollberg	18	17	17	553	488	472	48	
Aust-Agder	Jon Hovet	12	12	12	336	316	286	6	
Vest-Agder	Sven Haughom	11	11	11	527	495	472	27	
Rogaland	Sigmund Skjæveland	34	34	32	2491	2451	2384	194	
Hordaland	Ove Holmås	38	38	38	2316	2178	2078	157	
Sogn og Fjordane	Geir Ole Ervik	56	54	55	2016	1937	1874	71	
Møre og Romsdal	Rolv Arne Ljøen	44	43	40	1378	1319	1282	107	
Sør-Trøndelag	Olav Edvin Heggvold	23	23	23	977	1009	989	211	
Nord-Trøndelag	Mette Karlgård	28	28	28	791	781	738	146	
Nordland	Helge J. Nilsen	37	36	35	1074	1053	958	110	
Troms	Karl Idar Berg	28	27	27	845	796	723	89	
Finnmark	Leif Kr. Sundelin	17	13	12	174	161	154	37	
Direkte medlemmer og abonnentar							537	559	510
SUM		433	422	416	18151	17610	16821		

III ARBEIDET I STYRET

Det har vært avholdt 10 styremøter, hvorav 4 telefonmøter i 2002. Styret har til sammen behandlet 90 saker. De viktigste sakene er listet opp her, etterfulgt av en utdypning av enkelte saker. For øvrig henviser vi til utsendte protokoller.

Saksnr	Emneområder
03/02 + 31/02	Søknad fra Norsk Vokterhund Forbund. Samarbeidende organisasjon med Norsk sau- og geitalslag.
04/02	Jordbruksforhandlingene 2002/2003.
09/02	Strategi 2002/2003.
10/02	Medlemskontingent 2003.
12/02	Utredning av gradert kontingent for Norsk sau- og geitalslag. Innstilling fra arbeidsgruppa.
13/02	Læreplan i sauefaget/Kompetansebevis – søknad om forprosjekt.
14/02 + 32/02	Norsk Geit BA – søknad om 3-årig prosjekt.
15/02	Tilskott til avlsarbeidet på sau framover – overgang fra Tiltaksfondet til Omsetningsrådet.
16/02	2 medlemmer til Samarbeidsrådet for sauekontrollen.
17/02	Søknad om stønad til fagtur til Sveits – Vinterlandbruksskolen VK2 i Strand.
18/02	Eksport av lammekjøtt.
19/02	Utvikling av ei radiobjølle.
25/02	Seminstasjon for geit på Staur.
26/02	Søknad om støtte til Catosenteret.
27/02 + 38/02	Arbeidet fram mot ny rovviltmelding
30/02 + 84/02	Klassifisering av ung sau/mellomlam. Pris på sau-/lammekjøtt,
33/02	Prosjekt Landbruk & Rovvilt framover.
39/02 + 63/02	Bruk av diplom som utmerkelse i Nsg.
40/02	Godkjenning av working kelpie som egen hunderase i Norge.
41/02	«Dyrehelse i fokus» – næringens handlingsplan for dyrehelse.
42/02	Rutiner – pressekontakt.
43/02	Søknad om økonomisk støtte til studietur i Kina.
44/02	Strategi- og handlingsplan for geit 2002 - 2010.
45/02	Resultat av Jordbruksforhandlingene 2002.
46/02	Jordbruksforhandlingene 2002. Organisert beitebruk
48/02	Dyrevernloven som hjemmel for pålegg om tiltak mot rovviltskader. Politisk avklaring eller juridisk vurdering?
49/02	Klippeskolen – overføring til Nsg Medlemsservice AS.
50/02	Finansiering av det fylkesvise avlsarbeidet på sau.
51/02	Fylkesvise samarbeidsråd for saukontrollen.
52/02	Foreløpig forespørsel fra Møre og Romsdal om økonomisk støtte til landsomfattende samling for geitebønder i Geiranger 4.-6. oktober 2002.

- 61/02 Tilskuddsordninger og dyrevern.
- 62/02 Profileringsmateriell – forespørsel fra Rogaland sau- og geitalslag.
- 64/02 Dyrsku'n i Seljord 2002 – søknad om økonomisk bidrag.
- 65/02 Forslag til endring av lov om dyrehelse – kraftfôravgift til helsearbeid og velferdstiltak hos dyr.
- 70/02 Høring av forslag til endring av forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer.
- 71/02 Geitmelk uten anvendelsesmuligheter.
- 72/02 Nytt medlemssystem – forprosjekt ?
- 73/02 Merkeflagg med fargekode.
- 74/02 Søknad om støtte til holdningsundersøkelse om ulv.
- 80/02 Natur og Ungdoms beitetilsyn.
- 81/02 Medlemsverving.
- 82/02 Bytte av bankforbindelse.
- 85/02 Jordbruksforhandlingene 2003.
- 86/02 Møteplan 2003 – styremøter og representantskapsmøter.

Rovviltforvaltning og –politikk har vært drøftet i mange sammenhenger i 2002. I begynnelsen av februar var representanter fra Nsg i Miljøverndepartementet og la fram vårt syn på saken. Her påpeker statssekretær André Støylen at MD gjennom sin befattning med saken vil prøve å finne løsninger som skaper minst mulig konflikt. Sammen med seniorrådgiver Øivind Holm følger Veronika Seim og Odd E. Risan nøye med på det statssekretæren hadde å si om saken.

SENTRALE SAKER GJENNOM ÅRET

Under følger en oversikt over noen av de viktigste sakene styret og administrasjonen har arbeidet med i løpet av året. Enkelte sentrale saker er også utførlig omtalt under andre kapittel i årsmeldingen, og er ikke omtalt her.

1. Jordbruksforhandlingene 2002

Dette er et meget viktig arbeidsområde for organisasjonen, og er med på å danne grunnlag for vilkårene for næringa framover. Forberedelsene til Jordbruksforhandlingene starter rundt årsskiftet med at lokal- og fylkeslagene får i oppdrag å komme med innspill til de kommende forhandlingene. Etter bearbeiding av innspill og styrebehandling blir uttalelser fra Nsg spilt tilbake til organisasjonen og formidlet til samarbeidende organisasjoner, forhandlingspartene. I løpet av våren ble Nsg's innspill til Jordbruksforhandlingene drøftet i møter med TINE, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Landbruksdepartementet.

Uttalelsen som ble sendt Landbruksdepartementet er gjengitt under.

Til

Det Kongelige Landbruksdepartement

Oslo, 10. april 2002

Vår ref.: 4.03/4.04

Jordbruksforhandlingene 2002/2003

– innspill fra Nsg etter representantskapsmøtet 20. – 21. mars 2002

Nsg mener at det er i orden at en kritisk vurderer de ulike bevilgninger i jordbruksavtalen i forhold til målsetning og virkning. Nsg advarer sterkt mot endringer uten en konsekvensanalyse av den effekt evt. forenklinger vil gi.

Tilrådingene i FOLA-utredningen bør ikke settes i verk i årets jordbruksoppgjør.

Nsg mener hovedutfordringer for næringa er forutsigbarhet og langsiktige rammebetingelser. Et vesentlig løft i inntekta til sau- og geitebruk er viktig for næringas framtid.

Rekrutteringa er også avhengig av økonomien i næringa og de investeringer som må gjøres for å få en levedyktig næringsvei av bruket sitt.

Vi vil tilrå en investeringspakke som gjør at det vil være mulig å satse i næringa; i alle fall inntil inntektsnivået blir slik at næringa kan bære investeringskostnadene uten ekstra stimuli.

Ut i fra betydningen sauene og geita har for kulturlandskapet er det viktig med gode betingelser som stimulerer til beitebruk; ikke minst er organisert beitebruk viktig her.

Nsg stiller seg positivt til alle tiltak som kan bidra til økte inntekter og økt framtidstro blant sau- og geitebrukerne.

Næringa står overfor store utfordringer. Vi vil peke på at en på avlsområdet står overfor store omlegginger. Det er nødvendig med jordbruksavtalemidler slik at dette arbeidet kan holde fram til glede og nytte for hele næringa, men også til glede for konsumentene.

Skatte- og avgiftslettelser er positive bidrag til næringsutøverne.

Vår yrkesgruppe har jevnt over så lav inntekt at skattelettelser isolert sett har begrensa effekt. Det må sikres at evt. skattelettelser ikke slår ut i nedgang i framtidige trygdeytelser.

Når det gjelder de ulike ordningene har Nsg følgende konkrete innspill:

- **Organisert beitebruk**

Ordningen med organisert beitebruk må opprettholdes. Dette er en solidarisk organisasjonsform, samtidig med at det er en ordning som fremmer god dyrevelferd. Gjennom organisert beitebruk blir det arbeidet målretta for å redusere tap av dyr på beite, og gjøre sankingsarbeidet om høsten enda bedre. Målet er å få alle dyra hjem fra beite.

- **Tilskudd til dyr på utmarksbeite**

1 – 200 beitedyr: økning fra kr 82,- til kr 108,- pr dyr.

Over 200 dyr: økning fra kr 65,- til kr 90,- pr dyr.

Dette er viktig. Å holde utmarka i hevd er noe som har stor samfunnsnyttig effekt.

- **Tilskudd til husdyr**

For å styrke den økonomiske situasjonen i småfeholdet foreslås det en økning av produksjonstilskuddet til melkegeit og sau/ammegeit med kr 50,- pr dyr for alle intervall.

- **Økt målpris**

Med bakgrunn i den økonomiske situasjonen i næringa og dagens markedsforhold foreslås en økning av målprisen for lam med kr 3,- pr kg.

- **Grunntilskuddet for geitmelk**

Geitmelkprisen ut til produsent må heves med kr 1,-. Økningen bør komme på grunntilskuddet for melk.

- **Tilskudd til drektige unggeiter**

Med bakgrunn i omlegging av kjeingstidspunkt og endring i leveransekurve må det innføres et tilskudd som går til drektige geiter pr 1. januar. Drektige unggeiter som kjeer rundt årsskiftet må karakteriseres som melkegeiter og gis tilskudd som slike.

- **Forholdstall**

Det er i 2002 et prognosert underskudd på 600.000 liter geitmelk. For å sikre nok geitmelk foreslås en økning i forholdstallet på 3 % for samtlige produsenter. Ordningen må, dersom den blir vedtatt, gjøres gjeldende med øyeblikkelig virkning for å sikre mest mulig melk til foredlingsanleggene.

- **Utgiftsføring av kvotekjøp**

Det må gis mulighet for utgiftsføring ved kjøp av geitmelkkvoter.

- **Geitmelkkvoter**

Kvoteordningen for geitmelk må vurderes. Dette gjelder både omsettelige og ordinære kvoter. Tiden er ikke moden og konsekvensene er ikke skikkelig vurdert når det gjelder en evt. avvikling av kvoteordningen for geitmelk. Før en går inn for avvikling av den generelle kvoteordningen og ordningen med omsettelige kvoter må dette konsekvensutredes. Det må derfor settes inn ressurser for å utføre konsekvensutredning.

Med hilsen
Norsk sau- og geitalslag
Odd E. Risan - s -
leder

Lars Erik Wallin
fung. generalsekretær

2. Gradert kontingent for Nsg

Gradert kontingent har vært vurdert og drøftet i flere representantskaps- og landsmøter. Bakgrunn for dette er bl.a. et ønske om at medlemskontingenten skal være i forhold til driftsomfang.

Landsmøtet i 2001 vedtok at det skal legges fram et konkret forslag til gradert kontingent for Landsmøtet i 2003. Styret satte på slutten av 2001 ned et utvalg bestående av ordfører, leder av kontrollutvalget og styreleder med daglig leder som sekretær. Dette utvalget la fram et forslag for Representantskapsmøtet i mars 2002 med to alternativer til trinn for gradering. Etter konsekvensutredning og orientering til Represen-

tantskapet i oktober ble forslag til gradert kontingent sendt ut på bred organisasjonsmessig høring.

3. Læreplan i saufaget – Kompetansebevis

Som organisasjon for småfeholderne i Norge, har Norsk sau- og geitlagslag førstehånds kunnskap om sauenæringa, dens styrke og svakheter og dermed dens behov med tanke på å gjøre den mer robust til å kunne møte nåtidens og framtidens utfordringer. I denne sammenheng er kompetanse et nøkkelord.

Norge har et omfattende sauehold, men ingen spesialutdanning for saueprodusenter slik vi finner det i en del andre land som det er naturlig å sammenligne oss med. Opp-læringa innen sauehold er innbakt i den tradisjonelle utdanninga innen landbruket. Ut fra dagens behov innen denne næringa, er ikke dette godt nok fordi:

- den er ikke brei/ dyptgående nok
- den er tilgjengelig kun for de som starter opp i videregående skole.

På bakgrunn av dette, samt et økende behov for spesialkompetanse innen sauehold, er det de siste årene tatt en del initiativ for å rette på dette. Det er igangsatt ulike kursopplegg med tema som retter seg mot denne yrkesgruppen i regi av lokallag av sau og geit, forsøksringer, fagsenter, samvirkeorganisasjoner med flere. Disse tilbudene er det mange som benytter seg av, og det er etter vår mening et langt skritt i riktig retning. Det er imidlertid en klar svakhet ved dette opplegget, da dette ikke er systematisk opplæring etter en plan som gir formell kompetanse. Kompetansen i sauefaget bør dokumenteres gjennom et godkjent kompetansebevis på at vedkommende besitter de nødvendige kunnskaper innenfor sitt fagområde.

Nsg søkte med bakgrunn i dette om midler til et forprosjekt for å utvikle et forslag til en læreplan for sauehold der ulike kurs som har vært og som blir gjennomført blir satt i en sammenheng.

Etter å ha fått tilsagn om finansiering fra Kompetanseutviklingsprogrammet i Landbruket og BU-midler fra Fylkesmannen i Troms, ble dette forprosjektet satt i gang på slutten av 2002.

Forprosjektet skal gjøres i regi av Gibostad/Rå fagsenter i Troms, med Magnhild Nymo som prosjektleder. Det planlegges avsluttet i juni 2003.

4. Arbeidet i Nsg fram mot ny rovviltmelding

Stortinget har varslet at det vil bli lagt fram en ny rovviltmelding i 2003/2004. Dette vil være et meget viktig dokument i forhold til framtidig beitebruk og eksistensgrunnlag i mange områder.

Nsg står foran viktige oppgaver i forhold til dette arbeidet. I første omgang i prosessen

før rovviltmeldingen blir vedtatt, og dernest når denne skal tas i bruk. Utmarksnemnda og styreleder er Nsg's arbeidsgruppe. Etter vedtak i styret på slutten av 2001 har Odd E. Risan vært engasjert i 2002 for å jobbe konkret på dette viktige området.

5. Pris på saue-/lammekjøtt

Pris til produsent var meget lav i 2002. Dette til tross for at salget, spesielt på lammekjøtt, gikk meget bra i høstsesongen 2002.

Selv om det lå an til økt målpris etter Jordbruksavtalen 2002, kom det tidlig på året signaler fra Norsk Kjøtt om at det var store mengder kjøtt på lager og at prognoser tilsa at disse lagrene ville vokse i 2002. Disse prognosene dannet grunnlag for fastsetting av prisløype for slaktesesongen. At det blir sett på som problem å omsette kjøtt av voksen sau er én sak, men at det også skal bli sett på som et problem å omsette lammekjøttet er en situasjon som næringa ikke kan leve med på sikt.

For å se nærmere på disse problemstillingene oppnevnte styret i Nsg i november 2002 et utvalg som skal arbeide med denne saken overfor aktuelle samarbeidspartnere som f. eks. Norsk Kjøtt, KLF, verdikjedeutvalgene og butikkjeder.

Utvalget har følgende sammensetning: Erling Offerdal (leder), Vivi Lindholm, Geir Ole Ervik og Arne Flatebø (sekretær).

Utvalgets mandat: Initiere økt pris på sau- og lammekjøtt.

6. Strategi- og handlingsplan for geit 2002 – 2010

I august 2001 vedtok styret i Nsg at det skulle utarbeides en Strategi- og handlingsplan for geit i Nsg, fram mot 2010. I kjølvannet av dette ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant alle som hadde geitmellkkvote ved årsskiftet 2000/2001.

I tillegg til noen basisspørsmål som kjønn, alder, driftsomfang, beliggenhet etc. ble det spurt om planer framover, og evt. årsaker til endringer/opphør.

Responsen på spørreundersøkelsen var meget god, og det kom inn svar fra over 60 % av de spurte.

Med bakgrunn i materialet fra spørreundersøkelsen utarbeidet Prosjektnemnda for geit, med Magnhild Nymo i spissen, et forslag til Strategi- og handlingsplan for geit 2002 – 2010. Etter å ha vært styrebehandlet ble dette forslaget sendt på høring blant de direktevalgte medlemmene i Representantskapet. Planutkastet ble sendt ut på bred høring i organisasjonen etter å ha vært presentert for Representantskapet i oktober 2002.

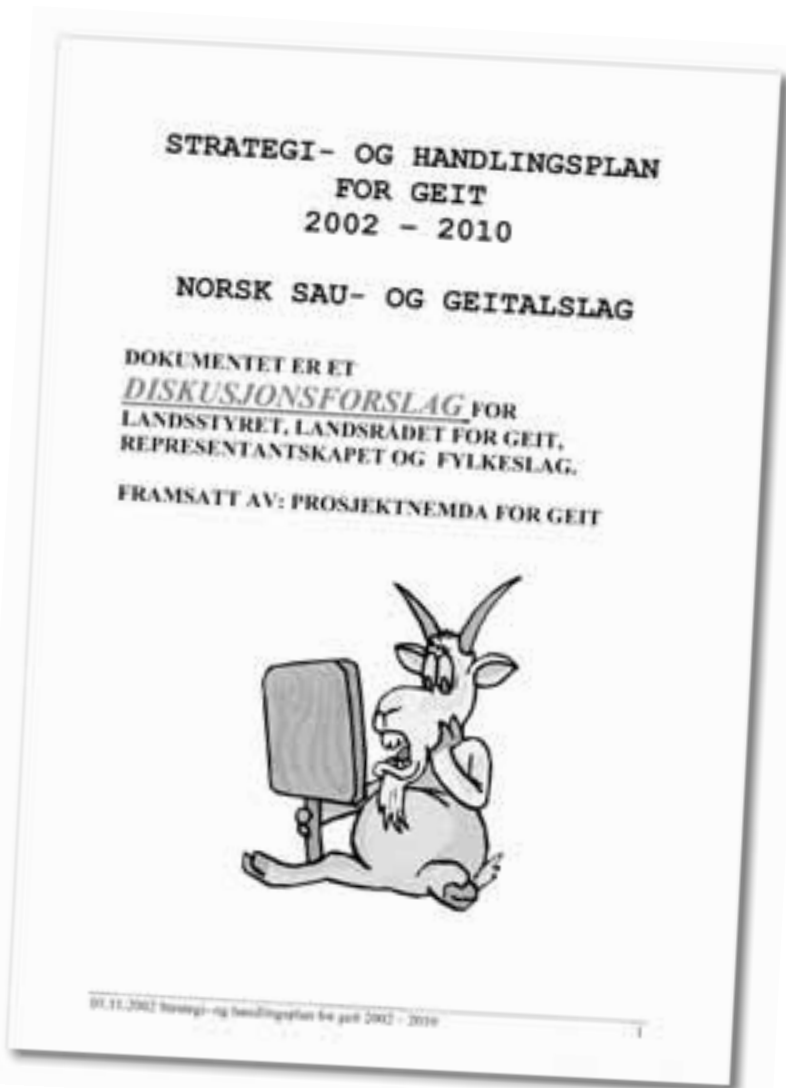
Endelig utkast til Strategi- og handlingsplan for geit i Nsg 2002 – 2010 legges fram for Landsmøtet i mars 2003.

7. Medlemsverving

Medlemstallet er synkende i Nsg. Selv om det i enkelte fylker ble gjort en innsats for å

få flere medlemmer det siste året, økte nedgangen i forhold til forrige år. Mens det var en nedgang i medlemstallet på 3 % fra 2000 til 2001, økte det til 4,5 % nedgang fra 2001 til 2002.

Styret i Nsg vedtok i november 2002 at det skal utarbeides et opplegg for medlemsverving i 2003. Som en spore til innsats med medlemsvervingen får lokallagene beholde 50 % av kontingenten for hovedmedlemmer og hele kontingenten for husstandsmedlemmer i økt medlemstall fra 2002 – 2003.

IV UTVALG

1. LANDSRÅDET FOR SAUEAVL

Landsrådet for saueavl er rådgjevande organ for styret i Nsg i saker som angår saueavl og semin. Hovudoppgåva til landsrådet er å arbeide for at sauehaldet får del i ein størst og raskast mogleg avlsmessig framgang. Arbeidsoppgåvene omfattar mellom anna ansvar for gjennomføring og vidareutvikling av gjeldande avlsplan, utrekning av avlsverdier på grunnlag av datamateriale frå sauekontrollen og utval av avlsvêrar til semin.

Styret i Norsk sau- og geitalslag oppnevner Landsrådet for saueavl for to år om gongen. Representantane er oppnevnt etter forslag frå fylkeslaga, Institutt for husdyrfag, Norsk Kjøtt og Landbruksdepartementet. I tillegg stiller Kjøttbransjens Landsforbund med ein observatør.

MØTER

Landsrådet har gjennom året hatt to todagarsmøte og to eindagarsmøte. Dei tilsette og representantane i landsrådet har også delteke på kontaktmøter med vêreringar og avlsutvalg, Verdenskongress i Toulouse, Frankrike, InterNorden på Island, Spælmøte, FAO-seminar samt ulike regionale og lokale møter.

Landsrådet har protokollført 67 saker i 2002. Viktige saker i 2002 har vore:

a) Plan for revisjon av saueavl

Det ble i 2002 gitt bevilgning til stipendiatstilling innan seminavl. Dette er et 4-årig prosjekt med arbeidstitel: «Saueavl med kunstig sædoverføring». Arbeidet starta i april 2002.

b) Embryoimport av islandsk spæl

I samarbeid med Kvinesdal spælseminring gjennomførte landsrådet i 2001 import av rundt 200 islandske embryo. Det vart i 2002 født vel 40 lam og etter dette ble 15 verlam kåra. Av desse ble 3 satt inn i semintjeneste på Staur for utprøving.

c) Avlsstatuett for vêrar

Ut frå gjeldande reglar vedtok styret i Nsg, etter anbefaling frå landsrådet, å tildele avlsstatuetten for beste avkomsgranska vêr i 2002 til Marit og Peter Bruvold, Troms for vêren Drønn 9981260 (norsk kvit sau).

AVLSARBEIDET

Kåring

Hausten 2002 vart det arrangert rundt 208 kåringssjå på landsbasis etter tilnærma same mal som før. Det vart kåra 9260 vêrlam, fordelt på 6953 norsk kvit sau, 1224 spæl, 152

pels, 338 sjeviot og 282 andre raser. Kåringsssjåa vert i hovudsak arrangert av dei lokale sau- og geitalslaga med hjelp frå ulike hald. Dei aller fleste fylka bruka kr 50,- i kåringsavgift i 2002.

PC-kåring

PC-kåring, eit eige dataprogram for innrapportering av kåringsdata vart teke i bruk av nokre få hausten 2000. Ein vidareutvikla versjon av programmet vart hausten 2002 bruka av 53 personar i 17 fylker. I sum vart 5556 lam PC-kåra denne hausten, det vil seie rundt 60 % av alle kåra lam. Programmet kan betrast ytterligare.

Tilslutnad

I sesongen 2001/2002 var det 128 vêreringer i drift. Av desse var 16 reine seminringer (5 spæl og 11 norsk kvit sau), 17 inndelt i miniringer/kombinert miniring/seminring (14 norsk kvit og 3 spæl) og 95 ordinære vêreringer (77 norsk kvit, 13 spæl, 3 sjeviot og 2 pels). Det vart hausten 2002 utrekna offisielle indeksar for 2163 vêrer. I tillegg til desse var det 31 vêrar som fekk uoffisiell indeks.

Utrekning av indeksar

Berekninga vart forsinket i nokre dagar grunna manglande slaktedata frå slakteria. Årsaka var problem med overføring av data til Sauekontrollen, Ein samanslåing av puljer ga seminavkom betre indeksar, men nokre fylker fekk noko stor nedgong i indeksane.

Utviklingsarbeid

Det vart gjennomført utviklingsoppgåver gjeldande program for henting av data frå sauekontrollen, PC-kåring og ringanalysen.

Utbetaling av tilskot til vêreringane i 2002

I 2002 vart det utbetalt tilskot til 2163 avkomsgranska vêrer. Av desse vart 285 avkomsgranska i miniringer i Hordaland og Rogaland. Det vart utbetalt kr 1530,- pr. prøvevêr i ordinær ring og kr 1150,- pr. prøvevêr i miniring. Det vart i tillegg utbetalt tilskot for 4543 dosar prøvevêrsæd à kr 60,-, og kr 3,50 pr. lam i tilskot til registrering av pelseigenskapar på til saman 870 pelssaulam.

Finansiering av avlsarbeidet på sau

Verksemda til Landsrådet for saueavl sentralt er finansiert over Tiltaksfondet for småfe og fjørfe mm og omsetningsrådet. I 2002 har midlar frå omsetningsrådet vore bruka til å støtte det fylkesvise avlsarbeidet i alle av landet sine fylker.

Kostnadene ved ringdrifta og gjennomføringa av avlsarbeidet lokalt er ikkje talfesta. Tilskotet til ringane dekkjer på langt nær alle kostnadene ved avlsarbeidet lokalt og det er ein vesentleg eigeninnsats i alle vêreringane.

2. LANDSRÅDET FOR GEITAVL

Landsrådet for geitavl er underlagt styret i Norsk sau- og geitalslag (Nsg) og har ansvaret for planlegging og gjennomføring av det organiserte avlsarbeidet på geit i Norge.

Fylkeslaga, Institutt for husdyrfag ved Norges landbrukshøgskole og TINE Norske Meierier foreslår sine representanter for styret i Norsk sau- og geitalslag, som oppnevner Landsrådet for geitavl med to års funksjonstid. Landbruksdepartementet peker selv ut sin representant.

Det var ingen forandringer i sammensetningen av landsrådet i 2002.

MØTER

Landsrådet for geitavl hadde i 2002 to heldagsmøter (april og november) i tillegg til ett telefonmøte (august). Landsrådet arbeidet med/ behandlet til sammen 33 protokollførte saker. Et utvalg av viktige saker og virksomhet gjennom året kan nevnes:

a) Tilskudd til bukkeringene

Tilskudd til bukkeringene er utbetalt på grunnlag av antall avkomsgranska bukker ved prerangeringen i mai samme år. Det ytes fullt og halvt tilskudd – avhengig av antall døtre i produksjon etter ett års bruk som prøvebukk. Bukkene med 12-14 døtre i produksjon får halvt tilskudd, mens bukkene med 15 og mer får fullt tilskudd. Bukkene med halvt tilskudd får etterbetaling neste år hvis de da har oppnådd minst 15 døtre i produksjon.

Tilskuddet er fordelt på to utbetalinger i året.

I 2002 ble det utbetalt tilskudd etter følgende satser:

Ordinær utbetaling:

- **3 400 kr** for bukker brukt 1,5 år som prøvebukk med minst 15 døtre
- **1 700 kr** for bukker brukt 1,5 år som prøvebukk med 12-14 døtre
- **1 900 kr** i etterbetaling for bukker med 12-14 døtre i 2001
(minst 15 døtre i 2002)

Etterbetaling ved årets slutt:

- **840 kr** for bukker brukt 1,5 år som prøvebukk med minst 15 døtre.

Totalt ble det utbetalt kr 608 400 i tilskudd til ringene. Dette er en reduksjon på kr 35 550 i forhold til tilskuddet som ble utbetalt i 2001.

I henhold til vedtak i Landsrådet ble det fra 1997 ikke utbetalt tilskudd til bukker som får beregnet offisiell indeks for første gang etter 2 års bruk som prøvebukk. Bakgrunnen for dette er at det utbetales tilskudd for bukker med 12-14 døtre i produksjon etter ett års bruk som prøvebukk.

Fra 1998 blir tilskudd til bukkeringer utbetalt på grunnlag av prerangeringa i mai samme år. Det utbetales da for bukker som ble kåra ca. tre år tidligere. Bukkeringer med kjeing til ulike tidspunkt på året har da en bedre mulighet for å oppnå nok antall døtre etter prøvebukkene sine.

b) Blodprøvetaking av alle avlsbukker i Norge

Det er viktig å få tatt vare på genetisk materiale for framtidig avlsforskning. Det er lagret bukkeseed helt fra slutten av 60-tallet, men det er aktuelt å få etablert en Biobank Geit som også inneholder blodprøver av avlsbukkene. Det ble derfor i 2002 tatt blodprøve av alle avlsbukker tilknyttet bukkeringer. For seinere år er det nok å ta blodprøver av nye bukker som settes inn i avlen. Blodprøvene ble også analysert for CAE ved TINE Mastittlaboratoriet i Molde.

c) Seminbukker 2002

De ble tatt inn fem bukker til Geno Hallsteingård seminstasjon i mai. Bukkene var Kvitlendingen fra Oppland, Toresgardguten fra Buskerud, Glatten fra Sogn og Fjordane, Gandhi fra Møre og Romsdal og Knoll fra Troms. Seminbukkene ble valgt ut på grunnlag av avlsindeks, delindekser og avlsverdi-jur beregnet i november 2001. I tillegg ble bukkene med døtre eksteriørvurdert. Bukkene med avlsindekser og Aj, beregnet i november 2001 og 2002, er ført opp i tabell 1. I tillegg til de nye bukkene ble det sendt ut lagersæd fra tre seminbukker som har vært inne til sæduttak tidligere år. Totalt ble det sendt ut ca. 1300 sæddoser.

Tabell 1. Seminbukkene 2002 med avlsindekser og Aj, beregnet i november 2001 og 2002.

Bukk nr.	Navn nr.	Far nr.	Ring nr.	Avlsind. 2001	Aj 2001	Avlsind. 2002	Aj 2002	Ant. doser
1999093	Kvitlendingen	1996043	52	108	7	109	7	27
1999199	Toresgardguten	1996191	61	112	9	109	9	224
1998450	Glatten	9756	146	113	8	115	9	325
1998590	Gandhi	1993892	151	108	7	102	7	214
1999833	Knoll	1994849	193	110	6	112	7	233

d) Uttak av smittefrie bukker til semin

Besetninger som deltar i prosjekt «Friskere geiter» har ikke muligheten til å benytte seg av sæd fra ordinære seminbukker på grunn av at det kan være en smitterisiko. For å få på plass et semintilbud til disse besetningene har Landsrådet plukket ut fem smittefrie bukker som skal inn til semin i 2003.

e) Indeksberegninger i 2002

Ordinær indeksberegning for bukker og geiter ble gjennomført i november. I tillegg ble

det gjennomført beregning av prerangeringsindekser for bukker både i april og juni. I 2002 fikk 135 bukker av 2000- årgangen offisiell indeks, hvorav 57 (42 %) fikk avlsindeks 103 eller bedre.

I forbindelse med indeksberegningene lages det ulike lister som distribueres til ringene:

- Indeksliste bukker
- Indeksliste geit
- Liste over geiter etter bukk
- Liste over drektige geiter etter bukk
- Liste over påsatte kje etter bukk.

Overføring av indekser til geitekontrollen skjer kun i november.

f) Avlsstatuetten for 2002

Etter anbefaling fra landsrådet vedtok styret i Nsg å tildele avlsstatuetten for bukker 2002 til Jon Arvid Vassbø fra Vikeså i Rogaland for bukken 1999317 Silver. Ved avkomsgranskinga i 2002 fikk Silver avlsindeks 123 og Avlsverdi-jur 5. Bukken er granska i ring 111 Dalane.

g) Landssamling av Avlsutvalg for geit

Landsrådet for geitavl arrangerte en landssamling av Avlsutvalg for geit i forbindelse med geitedagene i Geiranger 4. – 6. oktober. Ni av ti avlsutvalg for geit var representert og sentrale avlsspørsmål ble diskutert. Hovedtema på samlingen var avlsarbeid på geit i en tid med smittesanering. I den sammenheng ble det orientert om prosjekt «Friskere geiter» og om planene for å søke om midler til et prosjekt som skal utvikle og innføre et nytt, enklere og mer effektivt avlsopplegg for geit i Norge.

h) Seminprosjekt på geit

I 2002 ble det gjennomført et feltforsøk med bruk av frossen sæd, enkel inseminasjonsteknikk og eierinseminering på geit. Nesten 60 geiteholdere fra mange kanter av landet deltok. Team Semin/prosjekt Småfesemin har ansvar for forsøket som ble gjennomført i samarbeid med landsrådet og NSG Semin AS. Resultatene fra prosjektet vil bli ferdigstilt våren 2003.

i) Støtte til opprettholdelse av geitebesetningen ved NLH

Geitebesetningen ved Norges Landbrukshøgskole står i fare for å forsvinne på grunn av at Senter for Husdyrforsøk er tvunget til å kutte på lønnsmidlene. Det er også mangel på eksterne midler til å opprettholde drifta. Landsrådet for geitavl er opptatt av at det fortsatt er geiteforskning ved NLH og bevilget i 2002 til sammen kr 100 000 til fortsatt drift i 2002 og 2003.

3. ORGANISERT BEITEBRUK

Det er Tiltaksfondet for småfe og fjørfe som er øvste administrative organ for Organisert beitebruk (OBB). Den daglege oppfølginga av OBB er lagt til beitekonsulentstillinga i Nsg.

I kvart fylke fins eit utval for Organisert beitebruk som er rådgjevande overfor landbruksavdelinga hos fylkesmannen i tilskottssøknader og andre saker gjeldande OBB. Behovet for midlar og bruken av desse varierar svært mellom fylka, da behova er til dels svært ulike. Av den grunn er bruken av midlane innan OBB i stor grad overlatt til fylka.

Som ein følgje av jordbruksavtala for 2002-2003, vart Tiltaksfondet for småfe og fjørfe m.m. nedlagt 31.12.02. Oppgavene med fordeling av midlane til OBB er nå lagt til LD/Statens landbruksforvaltning. Dette skjer i form av rammer til fylka. Ansvaret for den faglege oppfølginga av OBB er som før lagt til Nsg/ beitekonsulenten. Det blir nå opp til kvart fylke om fylkesutvalet for OBB skal bestå.

BUDSJETT. BRUK AV MIDLANE

Midlane som blir nytta gjennom OBB, kjem frå Tiltaksfondet for småfe, fjørfe m.m. For 2002 var budsjettet for OBB på til saman 14.880.000 kroner mot 14.545.000 året før.

a) Direkte tilskott til laga

Alle registrerte lag innan Organisert beitebruk fekk, på grunnlag av søknad for beitesesongen 2002, eit tilskott pr. heimsanka dyr på kr 5 for småfe og kr 10 for storfe. Satsane har hittil vorte fastsett årleg av styret for Tiltaksfondet for småfe og fjørfe m.m., men frå 2003 vil dette skje i jordbruksforhandlingane.

b) Investeringsstilskott

På grunnlag av investeringssøknader frå fylka, vart det fordelt 4.930 mill kr (2001: 4.5 mill kr) som rammer til fylka (om lag 35% av samla kostnadsoverslag, 2001: 29%). Dei siste 4 åra har det ikkje vore søkt om investeringstiltak i samband med bekjemping av skrapesjuka eller mædi.

Av investeringar som det blir gitt tilskott til, kan nemnast: sperregjerde, bruer, gjetarbruer, samle-/ skiljekveer, sankefeller, saltsteinautomatar, rydding av drifteveggar, sikring av beite (myrhol, skórfeste) m.m.

Eit arbeid gjeldande bruken av sperregjerde, utarbeiding av standardteikningar og kalkyler, standardavtaler m.m., skal vera fullført i løpet av våren 2003. Materialet skal gjerast tilgjengeleg for beitelaga, planleggjarar og forvaltarar på ulike nivå i form av eit hefte, samt at det skal leggjast ut på «nettet».

c) Tilskott til utvida tilsyn i beite ved etablering av nye dyr pga. mædi og skrape-sjuka

Dette tilskottet vart innført i 1997 for å hjelpe beitebrukarane med etablering av nye dyr i beita som ein følgje av nedslakting. Hovudregelen er at det kan ystast tilskott til nye dyr i 2 år inntil 4 år frå oppstart, 1. året: kr 230, 2. året: kr 75. Køyring: 1 kr/km. Dei siste 4 åra har følgjande summar gått med: kr 901.000 (-99), kr 692 (-00), kr 193.000 (-01), kr 48.000 (-02).

d) Tilskott til tiltak i område med store tap på beite

Som i tidlegare år vart det også i 2002 gjeve tilskott til lag med store tap av dyr eller problem av anna slag på beite med tanke på å finne fram til årsakane. Følgjande var med: *FMLA Oppland, Reindøl s.l./Jore b.l., (Oppl.), Øvre Eiker s.l. (Busk.), Blåberg s.l. (V-Agder), FMLA Sogn og Fj., FMLA Møre og Roms., Trollheimen Søndre (S.-Tr.). Samla tilskott: kr 250.000.*

Laga som tek del i denne ordninga, må følgje eit opplegg utarbeidd av OBB som bl.a. går ut på utvida tilsyn, registrering av vår-/haustvekt, kontroll av helsetilstand m.m. Det må leverast ein sluttrapport. Denne ordninga er frå og med 2003 lagt til fylka. Midlane må da takast frå den ramma fylka får til investeringar.

PROSJEKT OG TILTAK

Nedanfor følgjer ei oversikt over aktuelle prosjekt gjeldande OBB/beitebruk i utmark som er i gang eller vart avslutta i 2002. Dei fleste av desse har eller er Nsg/beitekonsulentent involvert i. Meir opplysningar kan ein få ved å vende seg til den forskningsinstitusjonen som er ansvarleg for gjennomføringa, ved å gå inn på oppgjeven heimeside eller ta kontakt med Nsg. Dei fleste av desse prosjekta har vore eller vil bli omtala i Sau og Geit.

a) Informasjonssystem for Beitebruk i Utmark (IBU)

IBU er eit system som skal vera eit redskap for å synleggjera og dokumentere beitebruken i utmarka i samband med arealplanar, KSL osv. Beitelaga innan OBB, deira beiteområde og opplysningar knytta til desse (dyr sleppt og tapt, heimekommune, beitekommune, areal) utgjer basisen i dette opplegget. Opplysningane blir registrert og teikna inn på kart (GIS). I tillegg kan opplysningar frå ein del andre databaser og kjelder bli kopla til dette, slik at ein vil kunne få fram ulike temakart som tap av dyr, dyr pr. arealeining, beitekvalitet, tap til rovvilt m.m. Karta kan skrivast ut heilt ned på lagsnivå, og vil kunne justerast på grunnlag av den årlege søknaden frå laga. Systemet vart offisielt presentert i oktober, og alt er nå lagt ut på Internett <http://beite.nijos.no> Det er Norsk Institutt for Jord- og Skogkartlegging som er ansvarleg for gjennomføring og ajourføring.

b) Utvikling av ei radiobjølle

Arbeidet med ei radiobjølle er i full gang. Her baserer ein seg på bruk av GPS, VHF og GSM for å få inn opplysningar om identitet på dyret, posisjon og om det er daudt/levande. Trinn 1 med utvikling av ein prototype vart fullført i 2002. Nsg var ansvarleg, medan KITRON sto for gjennomføringa. Trinn 2 med bygging og utprøving av 1000 sendarar skal etter planen gjennomførast i løpet av 2003. I beste fall er produktet i butikken i 2004. Estimert kostnad: 50 kr/dyr/år. Truleg blir det lagt opp til at utstyret skal leigast/leverast inn etter bruk.

To varianter av en mulig radiobjølle.

c) Andre aktuelle prosjekt

Tapsundersøking med bruk av dødsvarslarar

Tiltaksfondet disponerar om lag 300 operative radiosendarar (dødsvarslarar), som etter søknad frå beitelag går på rundgang i landet. I 2002 vart desse brukt i eit rovviltutsett område i Beiarn, Nordland med Planteforsk, Tjøtta Fagsenter som fagleg ansvarleg. Bærekraftig bruk av utmark til husdyrbeiting: Økologiske effekter av sauebeiting i høyfjellet. Prosjektet har som mål å vise korleis beiting over tid (5 år) påverkar flora og fauna. Universitetet i Oslo er hovudansvarleg. Sjå eige heimeside <http://folk.uio.no/atlemy/sauindeks.htm> eller artiklar i Sau og Geit, den siste i nr. 1/03. Ferdig 2005.

Fjellbeite og lavlandsbeite

Skal gå over 4 år og har som målsetting å finne fram til kva for faktorar som påverkar tilvekst og slaktevekt hos lam i ulike beiteområde. Planteforsk Tjøtta fagsenter er ansvarleg for gjennomføringa. Ferdig 2003.

Kvalitative undersøkelser av utmarksbeite i Aust-Agder

Målet med dette er å bidra til utviklinga av ein modell for berekning av potensialet til eit område med ein gitt samansetning av vegetasjonstyper for å kunne tilpasse produksjonen til dei lokale forholda. FMLA Aust-Agder er ansvarleg. Rapport kan tingast der.

Kompetanseheving i utmarksbasert lammeproduksjon

Målet er å utarbeide eit studieopplegg der ein tek utgangspunkt i eksisterande data frå OBB, sauekontrollen, slakteridata m.m. I tillegg kan ein bruke data frå kvar enkelt beitebrukar sin gard/beitelaget sitt område med tanke på å klarleggje svake punkt i produksjonen med hovudvekt på det som foregår på utmarksbeite. Institutt for husdyrfag

(NLH) er hovudansvarleg. Ferdig 2003.

Næringsmessig bruk av utmarka. Beitebruk i forhold til andre næringsinteresser

Har som mål å vise kva som kan gjerast for å sikre at beitebruken kjem med og blir teke omsyn til i arealplanar i utmarka, og kva lovverket gjev av moglegheiter i denne samanheng med vekt på plan- og bygningslova. Østlandsforskning, Lillehammer, sto for gjennomføringa. Avslutta 2002. Rapportane får ein tilsendt eller dei kan hentast på <http://www.ostforsk.no/pro/UtmarksBeite/>

Forskning på alveld

Dei siste åra har det vore gjennomført ei rekkje forskingsprosjekt og praktiske utprøvingar med tanke på å løyse problemet med alveld hos lam. Så langt har ein ikkje fått endelege svar og avklaringar på kva som er den direkte årsak til alveld på lam, men prosjektet har bidratt sterkt til å koble aktuelle forskningsmiljø saman, noko som kan vise seg å vera fruktbart framover. I 2002 var det analysearbeid på bakterier og sopper frå romeplanter som vart gjennomført i regi av Universitetet i Oslo. Sjå diverse artiklar i Sau og Geit, seinast i nr. 6/02 og 1/03.

TAP OG ERSTATNING

a) Katastrofetap

Det kan i spesielle tilfelle gjevast erstatning for tap av husdyr, også på beite (ikkje for rovviltskader). Dette gjeld berre tap som ein ikkje kan forsikre seg mot. For sau er eigendelen 20% (minst 10 lammeeiningar), og erstatningssummen pr. lam er sett til kr 1.000, vaksne kr 1.800. I åra etter 1995 har ingen fått utbetalt katastrofeerstatning i samband med beiting i utmark om ein ser bort frå mædi.

b) Erstatning for tap av beitedyr pga. rovdyr

I følgje DN sine tal har det vore ein nedgang i tal sau og lam tatt av rovvilt dei siste 5 åra; 1998: 51.227 dyr omsøkt erstatta/29.682 erstatta, 1999: 50.145/33.109, 2000: 49.520/32.034, 2001: 49.710/30.008, 2002: om lag 51.904/31.506. Ut frå tapstala i OBB meiner beitenæringa at dette neppe er ein reell nedgang. Tal omsøkt minkar heller ikkje i tilsvarande grad. Det har òg i fleire fylke skjedd ei innskjerping med omsyn til normaltap, krav til dokumentasjon og krav om tiltak i form av tilsyn, nedsanking m.m. med reduksjon i tal erstatta dyr og erstatningssum som følgje. Fylka ser ut til å tolke regelverket til dels svært ulikt. Det fins inga oversikt for landet når det gjeld tap av geit og storfe til rovvilt, men dei er samla sett heller beskjedne.

ORGANISERT BEITEBRUK 2002. RESULTAT OG OPPSUMMERING

For andre år på rad har vi nå fått rapportane for OBB i januar, noko som som kjent skuldast at søknadsfristen for tilskott til beitelaga er flytta frå 15. januar til 1. november. Dette er ikkje minst viktig når det gjeld beitenæringa si deltaking i diskusjonar

vedrørende rovviltforvaltning, der vi i alle år har måtta halde oss til DN sine erstatningstal når det gjalt tap i dei ulike områda. Nå kan vi legge fram våre eigne tal i tillegg, og da blir det med ein gong ein heilt annan diskusjon. Ikkje minst ville dette kunne vera virkningsfullt når ein får nytta desse opplysningane gjennom IBU-systemet og vist dei på kart. Dette representerer eit stort framsteg for beitenæringa. Dessverre blir dette truleg endra for 2004 i og med at ein da tek sikte på å bruke søknadane om produksjonstilskott (20. jan.) til å fordele midlane mellom beitelaga.

OBB er nødvendig og livskraftig som aldri før, og stadig fleire ser nytta av å ha ei slik ordning med dei gevinstane det gjev gjennom betre oversikt og dokumentasjon, mindre arbeid med tilsyn, sanking og tilrettelegging osv. I mange område har gjerdeordningar gjennom OBB vore heilt avgjerande for at dyr skal kunne sleppast på beite, spesielt for storfe sin del. Av positive tendensar kan ein merke seg at tal storfe held seg stabilt (relativ auke) og at tal geit aukar innan OBB. Samla sett er tilslutnaden for sau vel 80% av total, dvs. på det same nivå som dei siste åra. Det same gjeld tal lag – vel 950. Eit interessant trekk er at stadig fleire av laga har fleire dyreslag, noko som tyder på eit aukande samarbeid mellom dei ulike grupperingane.

Etter ein nedgang i tap av sau og lam dei 2 siste åra (5.65%) etter rekorden innan OBB i 1999 med 6.1%, gjekk tapet i 2002 på nytt oppover – 5.92%. Som før er det dei store rovviltfylka som i hovudsak har fått auken. Hedmark er i ferd med å nå eit tosifra tap – 9.87% samla og heile 12.48 % for lam. Trass i at det er rovvilt som totalt sett er dominerande enkeltårsak til tap, så er det nok framleis lag og område som kan gjera ein del for å redusere tapa og - i ennå større grad – rasjonalisere arbeidet.

Når det gjeld taps-% for storfe, så har den vore rimeleg stabilt låg i alle år. Geita har hatt ein liten auke utan at det er alarmerande. Denne skilnaden i tapsutvikling samanlikna med sau, skuldast nok i stor grad at storfe og geit blir meir sjeldan utsett for rovviltangrep. Viktige årsaker til dette er storleiken på storfe sett i høve til rovviltartane, og at geita i stor grad beiter rundt gardane.

Det må vera eit krav frå oss alle at beitenæringa sine framtidige vilkår i rovviltområda må avklarast i samband med dei 2 nye stortingsmeldingane som nå er i kjømda; ei om dyrehald og dyrevern i 2003 og ei ny rovviltmelding i 2004. I mellomtida får vi stå

Organisert beitebruk 2002. Fylkes- og landsoversikt

Fylke	Tal lag	Dyr sleppt			Tap-%			S+L tilsl. Org.b.b.%			
		Sau	Lam	Storfe	Geit	Sau	Lam		Storfe	Geit	
Østfold	2	682	1 201	0	0	2,05	3,41	2,92	0,00	0,00	41
Akershus	11	5 784	8 850	848	0	3,41	8,77	6,65	0,35	0,00	90
Hedmark	71	46 115	73 253	3 673	645	5,72	12,48	9,87	0,16	0,93	95
Oppland	117	89 845	150 560	7 879	1 227	2,59	7,39	5,60	0,29	0,24	93
Buskerud	32	35 456	63 138	2 809	161	2,48	5,81	4,61	0,82	0,62	93
Vestfold	4	771	1 370	681	0	2,33	8,18	6,07	0,29	0,00	41
Telemark	56	21 681	35 633	398	423	2,06	4,94	3,85	1,01	1,65	91
Aust-Agder	21	9 841	15 771	0	0	3,32	8,27	6,37	0,00	0,00	67
Vest-Agder	23	16 097	25 072	398	15	3,26	9,19	6,87	1,01	6,67	75
Rogaland	68	42 973	64 324	245	8	2,13	4,15	3,34	1,63	75,00	44
Hordaland	100	57 698	86 543	4 480	761	2,63	5,73	4,49	0,51	3,81	72
Sogn og Fjordane	124	84 653	118 854	8 768	3 168	2,83	6,98	5,26	0,76	5,93	89
Møre og Romsdal	64	47 942	67 639	3 326	1 970	2,70	8,93	6,35	0,54	3,05	90
Sør-Trøndelag	56	44 777	68 070	3 160	3	2,94	7,08	5,44	0,63	0,00	83
Nord-Trøndelag	61	34 076	53 929	3 107	744	3,74	8,68	6,77	1,13	0,54	93
Nordland	79	62 245	94 935	2 897	540	3,55	9,47	7,12	0,76	4,81	80
Troms	54	49 329	76 117	909	2 616	3,22	9,52	7,04	1,10	0,08	91
Finnmark	12	8 616	12 647	44	35	3,89	8,22	6,46	0,00	0,00	82
Landet 2002	955	658 581	1 017 906	43 622	12 316	3,07	7,76	5,92	0,61	2,70	81
Landet 2001	950	658 495	1 008 230	43 396	10 055	2,82	7,49	5,65	0,61	3,26	83

saman og løyse problema gjennom felles innsats innan OBB. Utruleg nok var det i årets jordbruksforhandlingar fremma forslag om å kutte ut tilskott til beitelaga. Slik gjekk det heldigvis ikkje, for det er vanskeleg å sjå for seg korleis beitebrukarane skal kunne møte alle utfordringar i framtida utan eit sterkt OBB!

4. UTMARKSNEMNDA

Aktiviteten i utmarksnemnda har dette året vore svært god. Nemnda har hatt 5 møter, av desse 2 pr. telefon. Utover dette har det vore jamnleg kontakt mellom medlemene og administrasjon/sekretær (beitekonsulenten). I samband med eit av møta var nemnda på besøk på Norsk Institutt for Jord- og Skogkartlegging for å få demonstrert IBU (Informasjonssystem for beitebruk i utmark.) (Sjå omtale under pkt. 3 Organisert beitebruk.)

Kontakta med styret i Nsg er den beste, i og med at leiaren for nemnda, Ove Omundsen, også er styremedlem. Dessutan er som kjent Odd E. Risan engasjert for å arbeide ekstra med rovviltsaken i tida fram til ny rovviltmelding. Derfor har han deltatt på ein del av møta, spesielt når rovvilt har vore tema.

Nemnda utarbeidde ein arbeids-/handlingsplan i 2000, som stadig blir revidert og følgd opp. Den er ei god rettesnor for det langsiktige arbeidet i nemnda, og er i stor grad samordna med andre planar i Nsg som vedrører denne sektoren.

Av planen gjekk det fram at det var mange uløyste oppgaver innan denne sektoren, ein del av akutt art. På bakgrunn av dette samt konklusjon på fagmøtet om utmark på landsmøtet i 2001, ba utmarksnemnda styret å vurdere å tilføre ressurser innan denne sektoren. Styret støttet saken. I tillegg til Risans engasjement, er Lars Kveberg tilsatt i delt stilling. Kveberg, som er sauebonde frå Koppang, Stor-Elvdal kommune, har også brei bakgrunn og lang fartstid i forskjellig organisasjonsarbeid. Han har fått tildelt følgjande oppgaver som han nå er i gang med: *problematikken sau og jernbane, utvikling av ein mal til bruk når ein blir ramma av rovviltskader, utarbeiding av ein informasjonsfolder om framgangsmåte ved tvist om gjerde og beite, lovsamling for beitebrukarar, utforming av beredskapsplan for husdyr på utmarksbeite, skaffe oversikt over båndtvangsreglar i alle kommunane i landet.* Han er nå kome godt i gang med fleire av desse, som er til dels svært arbeidskrevjande. Kveberg si stilling skal førast vidare i 2003.

Kveberg har også tatt del i mange av møta i utmarksnemnda. Det samme har Veronika Seim, Landbruk & Rovvilt, som har tilhald i huset og arbeidsområde som ligg innan utmarksnemndas fagfelt. Ein kan derfor trygt si at det faglege miljøet innan sekretariatet har vorte vesentleg styrka, noko som òg viser seg i arbeidet i utmarksnemnda.

I løpet av året har mange saker innan sektoren vore tatt opp i nemnda, enten på initiativ frå styret eller frå nemnda sjølv. Vi kan her ta med nokre av dei viktigaste:

Rovviltsaker

Den nye rovviltmeldinga er den store oppgaven på dette feltet for tida. Nsg har engasjert seg med fleire uttaler og initiativ med utmarksnemnda som aktiv innspelar/medspelar. Det same gjeld ei oversikt over og tilråding av førebyggjande tiltak til fylkes-/lokallag.

St. meld. om dyrehold og dyrevern.

Denne er svært viktig ved at ein her får lagt føringar som vil vera viktig når det nå skal lagast forskrifter for sauehald. I den framlagde meldinga blir det lagt opp til at forholdet mellom rovvilt og beitedyr i utmark skal avklarast (sonering).

Organisert beitebruk (OBB)

Ordninga var som kjent i praksis foreslått nedlagt i samband med jordbruksforhandlingane. Gjennom stort engasjement bl.a. frå nemnda og styret med møte med faglaga og LD m.m. vart det meste vidareført om enn i ei noko anna form.

Utviklinga av ei radiobjølje

Her har Nsg ved styret og nemnda vore svært sentral når det gjeld finansiering og gjennomføring av trinn 1. (Sjå omtale under pkt. 3 Organisert beitebruk.). Det meste av prosjekta som er nemnd under pkt. 3 Organisert beitebruk har også nemnda hatt føre seg og vore engasjert i oppfølginga av.

5. GJETERHUNDARBEIDET

Nemnda har holdt et ordinært nemndsmøte i 2002, og behandla 10 saker.

Medlemmer av nemnda har vært instruktører ved instruktørsamlinger som er arrangert av flere fylkesnemnder/-lag.

I regi av fylkesnemndene og de lokale gjeterhundnemndene er det også i 2002 holdt gjeterhundkurs/dressurkurs og

Gjeterhunddemonstrasjon var et av flere populære innslag i forbindelse med Sauens dag på Bogstad. Leder i Akershus sauavlslag, Johan Persbråten og hunden Mia var aktører under denne programposten.

treningssamlinger over heile landet. Det er stor oppslutning om disse kursa/trenings-samlingene, og flere fylker kan på bakgrunn av disse arrangementa vise til stor breidde i gjeterhundaktiviteten. Gjeterhundprøvene viser også at resultatene kommer der det blir lagt ned mye arbeid i kurs og opplæring av hunder og førere.

Antall gjeterhundprøver og deltagelse på disse har vært slik de siste åra:

År	Antall prøver	Antall hunder som har deltatt	Antall førere som har deltatt	Antall prøver per hund	% hunder med godkjent prøve
1995	122	465	368	3,3	74
1996	145	506	395	3,4	76
1997	150	535	413	3,3	76
1998	152	528	399	3,7	75
1999	174	539	419	3,9	75
2000	186	591	414	4,1	74
2001	197	582	418	4,9	77
2002	196	556	369	4,9	78

Nordisk mesterskap og landskampen mot Sverige ble i år arrangert 24. og 25. august i Valdres i Oppland. Dette året vant Sverige både landskampen og drog hjem seieren i Nordisk mesterskap.

Torbjørn Jaran Knive vant for tredje året på rad Continental Sheepdog Championship (CSC), med hunden 04398/97 Lyn. Det var flere nordmenn som gjorde det skarpt i CSC i 2002. 2. plassen gikk til Torkjel Solbakken og hunden Pia, Sander Hindenes ble nr. 4 med hunden Drift og nr. 9 med Meg og Liv Oddny H. Hindenes og Star tok 11. plassen.

Norgesmesterskapet ble arrangert 12. og 13. oktober i Selbu i Sør-Trøndelag. Norgesmester ble Jon Sand med hunden Slip.

6. PROSJEKTNEMNDA FOR GEIT

Prosjektnemnda for geit ble konstituert i Nsg med utgangspunkt i Verdiskapingsprogrammet. Mandatet til nemnda ble vedtatt på styremøte i Nsg i august 2000. Virksomhetsperioden ble satt til 5 år.

Gjennom sin virksomhet skal prosjektnemnda for geit komme med konkrete framlegg til tiltak som styrker geiteholdet framover, delta i debatten om veivalg i de viktigste sakene for geiteholdet og skape aktivt miljø på geitesida i Nsg.

Det var ingen forandringer i sammensetningen av prosjektnemnda i 2002.

I 2002 har nemnda hatt til sammen tre møter (januar, mars og oktober). Av saker som prosjektnemnda har arbeidet med i forbindelse med disse møtene, kan nevnes:

- Nettverksgruppe for geiteholdet – søknad til SND, Verdiskapingsprogrammet
- Geitmelkanvendelse – mottaksplikt av geitmelk i områder med dårlig anvendelse
- Innspill til jordbruksforhandlingene 2002
- Gjennomgang av utkast til «Strategi- og handlingsplan for geit 2003-2010»

Med bakgrunn i vedtak i styret i Nsg (sak 73/01) har Prosjektnemnda for geit i 2002 utarbeidet og bearbeidet et utkast til en «Strategi- og handlingsplan for geit 2003-2010» for egen organisasjon. Bakgrunnsstoff har vært diverse utredninger og rapporter, Nsg sin strategiplan, resultater fra spørreundersøkelsen blant geitmelkprodusenter høsten 2001 og besvarelser fra gruppearbeidet under representantskapsmøtet i oktober 2001.

Diskusjonsforslaget ble presentert på representantskapsmøtet i oktober 2002 og sendt ut på høring til fylkeslaga og til viktige samarbeidspartnere. Den vil bli bearbeidet av prosjektnemnda etter høringsrunden og bli fremlagt på landsmøtet i mars 2003.

7. KOMPETANSENETTVERK FOR FÔR OG FÔRING

Målsettinga med Kofo er å etablere og drive et samarbeidsnettverk av organisasjoner, institusjoner, og virksomheter hvor alle bidrar med sin kunnskap og erfaring om produksjon av grovfôr og bruk av dette som dyrefôr. Nettverket skal bidra til rimeligere fôr og riktig kvalitet som gir optimal totaløkonomi for husdyrproduksjonen. Det skal etableres fysiske og elektroniske møteplasser hvor nytenking, kreative prosesser og resultater kan utvikles.

Den primære målgruppen er organisasjoner, institusjoner og virksomheter som arbeider med fôr og fôring. Sekundærmålgruppen er husdyrprodusenter og rådgivere.

Prosjektet er planlagt å gå over 3 år, men kan gå over i en driftsfunksjon etter at prosjektperioden er over.

Finansieringskilder er: deltagerne i prosjektet, jordbruksavtalemidler og forskningsmidler.

Lagets representant i Kofo er Arne Flatebø, og det er holdt to møter i nettverket i 2002.

8. SAUENS DAG PÅ BOGSTAD

Tradisjonen tro var det siste søndag i september igjen duket for «sauens dag» på Bogstad Gård i Oslo. Dette er et foretak som blir stadig mer populært – noe årets arrange-

ment var en bekreftelse på. Den urbane befolkning får forhåpentligvis noe bedre forståelse og sympati med og for vår næring etter en slik dag.

Noe av det som foregikk kan nevnes: grilling og wokking på muligens verdens største wok. Woken hadde nemlig en diameter på ikke mindre enn 2,6 m. Så enhver skjønner det var plass for store mengder med lam og tilhørende andre ingredienser. Kokker fra elitelaget stod for dette innslaget. Grillinga ble besørget av lokale sauallslagsmedlemmer. Salget gikk i stort tempo, noe som skulle tyde på at smaken var fortreffelig, selvfølgelig. For å påse at alt gikk riktig for seg var naturlig nok «Fårikål-politiet» på plass med egen bil.

Et annet populært innslag var oppvisning med gjeterhund. Svært mange hadde tatt turen til parken for å se Johan Persbråten fra Akershus sammen med hunden Mie. De hadde full kontroll på sauene til stor begeistring fra publikum. Så Persbråten gjorde stort inntrykk på de besøkende – de var meget imponert over han og hunden.

Saueklippingen var en suksess som alltid. Skuelystne strømmet til i store mengder for å se sauene bli frisert. Selve klippingen ble utført av Caroline Nicole, mens Henrik Steffens forklarte på en engasjerende måte både om klippingen, men også om selve ulla og dens oppbygging og anvendelse.

Angående bruk av ulla så var det en fin utstilling og salg på «stabburet», hvor det ble demonstrert farging, karding, spinning og forskjellige produkter av ull.

På gårdsplassen var det matlaging på det som kanskje er verdens største wok – diameteren er hele 2,6m.

Norsk sau- og geitalslag hadde sammen med Fagtjenesten for ull en fin stands hvor vi presenterte hva vi driver med og en del av det vi selger gjennom Medlemsservice A/S. Lammingsfilmen var populær blant de minste av publikum. De av barna som ønsket det fikk en liten ulldott. Noen syntes det virka litt skummelt, men de fleste ble veldig glade. Noen kommenterte at det lukta godt. Ulldotten kunne de videre få prøve å spinne slik at det ble en tråd, noe som var populært.

Da storparten av landets befolkning etter hvert er blitt fjerne fra primærnærings realiteter, er det viktig å prøve med en forklaring på hva næringa driver med og hvorfor. Vi trenger flest mulig sympatisører i tida framover. At arrangementet er populært fikk vi mange tilbakemeldinger på.

9. GENRESSURSUTVALGET FOR HUSDYR

Genressursutvalget for husdyr oppnevnes og finansieres av Landbruksdepartementet, og har Norsk Landbruksmuseum som sekretariat. Utvalget skal blant annet arbeide for bevaringstiltak for trua norske husdyrraser og overvåke situasjonen for andre norske raser, også de som er tilknyttet det offisielle avlsarbeidet.

Norsk sau- og geitalslag har hatt en representant i utvalget i 2002. Gjennom deltakelsen i utvalget har Nsg bidratt til «Rapport om husdyravl og husdyr genetiske ressurser i Norge» (FAO-rapporten) som ble ferdigstilt i desember i 2002. Nsg har også deltatt på møter og ulike seminarer i regi av genressursutvalget og Nordisk Genbank Husdyr.

Når det gjelder bevaringstiltak for sau har tre grå trønderværer og tre gammalnorske spælværer blitt tatt inn til sæduttak i samarbeid mellom Norsk Landbruksmuseum og Nsg/NSG Semin A/S. I tillegg er det satt inn en ekstra grå trøndervær, fire gammalnorske sau (villsau) værer, en reinrasa dalavær og en fuglestadbrogete vær i regi av Nsg Semin A/S. For geit ble det tatt inn tre kystgeit-bukker til sæduttak.

V SENTRALADMINISTRASJONEN

Adressen til kontoret:

Parkveien 71, 0254 Oslo
Postboks 2323 Solli, 0201 OSLO

Telefon: 23 08 47 70

Telefaks: 22 43 16 60

E-post: nsg@nsg.no

Bank: 9365.05.49420

Ansatte ved kontoret pr. 31.12.02

Lars Erik Wallin, organisasjonssjef - fung. generalsekretær

Arne Maurtvedt, redaktør

Ada Kalheim, administrasjonssekretær

Mona Skjønhaug, kontorfullmektig

Arne Flatebø, 1. konsulent næringspolitikk og forvaltning

Erling Skurdal, 1. konsulent beitebruk

Signe Dahl, avlskonsulent sau

Ingunn Nævdal, avlskonsulent geit

Magne Langseth, konsulent

Veronika Seim, rovviltkonsulent (prosjekt f.o.m. 1.01.00)

Lars Kveberg, konsulent (engasjement f.o.m. 1.08.02), hjemmekontor

Ansatte som har arbeidsplass på Ås, NLH

Inger-Johanne Holme, småfekonsulent

Leiv Sigbjørn Eikje, vikar småfekonsulent t.o.m 14.04.02, stipendiat f.o.m. 15.04.02

Ewa Wallin, vikar småfekonsulent

Ansatte som har arbeidsplass på Hamar, Norsvin

Tone Maria Hanssen, småfekonsulent (fødselspermisjon f.o.m. 01.11.01 t.o.m. 1.11.02)

NSG Semin AS

Lars Bryhni, daglig leder NSG Semin AS

Lars Erik Wallin

Arne Maurtvedt

Ada Kalheim

Mona Skjønhaug

Arne Flatebø

Erling Skurdal

Signe Dahl

Ingunn Nævdal

Magne Langseth

Veronika Seim

Lars Kveberg

*Inger-Johanne
Holme*

Leif Sigbjørn Eikje

Ewa Wallin

*Tone Maria
Hanssen*

Lars Bryhni

LANDSSTYRET

*Odd E. Risan
(leiar)*

*Sigurd Krekke
(n.leiar)*

Åge Lohn

Ove Ommundsen

Magnhild Nymo

Erik Fløystad

Erling Offerdal

*Vivi Lindholm
(ordførar)*

VI TILLITSVALGTE

Styret

Odd E. Risan (leder), Engan, Rute 5, 7340 Oppdal	t. 72 42 46 80
Sigurd Krekke, 2634 Fåvang	t. 61 28 45 71
Åge Lohn, Nordgård, 2580 Follidal	t. 62 49 04 20
Ove Ommundsen, Pundsnes, 4130 Hjelmeland	t. 51 75 04 37
Magnhild Nymo, Nymoen, 9372 Gibostad	t. 77 84 79 19
Erik Fløystad, Austre Moland, 4849 Arendal	t. 37 03 34 92
Erling Offerdal, Ofredal, 6885 Årdalstangen	t. 57 66 28 27
Vivi Lindholm (ordfører), Postboks 35, 2031 Nannestad	t. 97 71 34 13

Vararepresentanter

1. Mette Karlgård, Sul, 7760 Vuku	t. 74 07 00 26
2. Olav Gunnar Hjelmeland, 5464 Dimmelsvik	t. 53 48 47 21
3. Gerd Inger Saltnes, Straumfjordnes, 9151 Storslett	t. 77 76 49 74

Årsmøtevalgte representantskapsmedlemmer

Vivi Lindholm (ordfører), Postboks 35, 2031 Nannestad	t. 97 71 34 13
Per Ivar Laumann (varaordfører), Bogenes, 8275 Storjord i T.	t. 75 77 31 48
1. Pascale Baudonnel, 5746 Undredal	t. 57 63 17 46
2. Widar Marvik, Straumfjordnes, 9151 Storslett	t. 77 76 49 42
3. Ingrid Arneng, Søre Skjel, 2940 Heggenes	t. 61 34 01 98

Vararepresentanter

1. Nils Einar Kjøsnes, Kjøsnes, 6850 Skei i Jølster	t. 41 44 86 38
2. Finn Vik, Kåfjorddalen, 9147 Birtavarre	t. 77 71 76 68
3. Anne Helene Haugen, Heggero, 2680 Våga	t. 61 23 98 61

Fylkesledere

Østfold:	Jan Herland, Myhrvold, 1860 Trøgstad	t. 69 82 77 33
Akershus:	Johan Persbråten Persbråten 120, 1340 Skui	t. 67 13 60 52
Hedmark:	Gunnbjørn Trøan, Skoglund, 2550 Os i Ø.	t. 62 49 71 78
Oppland:	Trond Dalsegg, 2686 Lom	t. 61 21 12 37
Buskerud:	Jon Roar Grøstad, Postboks 32, 3420 Lierskogen	t. 32 85 20 71
Vestfold:	Sølve Søyland, Fossan, 3174 Revetal	t. 33 06 26 57
Telemark:	Jan Olav Kollberg, 3890 Vinje	t. 35 95 00 94
Aust-Agder:	Jon Hovet, 4748 Rysstad	t. 37 93 63 78
Vest-Agder:	Sven Haughom, Haughom, 4480 Tonstad	t. 38 37 08 51
Rogaland:	Sigmund Skjæveland, Hetland, 4387 Bjerkreim	t. 51 45 02 86

Hordaland:	Ove Holmås, Fjellsende, 5956 Vågseidet	t. 56 36 07 93
Sogn og Fjordane:	Geir Ole Ervik, 6750 Stadlandet	t. 57 85 99 90
Møre og Romsdal:	Rolv Arne Ljøen, 6218 Hellesylt	t. 70 26 52 25
Sør-Trøndelag:	Olav Edvin Heggvold, 7288 Soknedal	t. 72 43 61 67
Nord-Trøndelag:	Mette Karlgård, Sul, 7660 Vuku	t. 74 07 00 26
Nordland:	Helge J. Nilsen, Forstranda, 8140 Inndyr	t. 75 75 64 17
Troms:	Karl Idar Berg, 9146 Olderdalen	t. 77 71 72 67
Finnmark:	Leif Kristian Sundelin, Bonakas, 9845 Tana	t. 78 92 70 53

Medlemmer i valgnemnda

1. Erik Landsem (leder), Landsem, 7760 Snåsa	t. 74 15 25 87
2. Kirsti Timenes Bell, 6978 Viksdalen	t. 57 71 97 70
3. Oddvard Galdal, 4436 Gyland	t. 38 37 66 15
4. Morten Ueland, Søndre Årø Gård, 3135 Torød	t. 33 38 44 38
5. Tore Pettersen, 8485 Dverberg	t. 74 14 63 31

Varamedlemmer

1. Ola Arne Aune, Driva, Rute 5, 7340 Oppdal	t. 72 42 41 78
2. Bjørn Nygård, Kandal, 6823 Sandane	t. 57 86 75 26
3. Olav M. Kvisli, Haugenes, 4985 Vegårshei	t. 37 16 91 44
4. Eivind Fossum, 2636 Øyer	t. 61 27 80 46
5. Jon Lamøy, Torhop, 9845 Tana	t. 78 92 76 93

Revisor

KPMG AS

Kontrollutvalget (valgt av representantskapet)

Jan Herland (leder), Myhrvold, 1860 Trøgstad	t. 69 82 77 33
Johan Persbråten, Persbråten 120, 1340 Skui	t. 67 13 60 52

Varamedlem

Sølve Søyland, Fossan, 3174 Revetal	t. 33 06 26 57
-------------------------------------	----------------

LANDSRÅDET FOR SAUEAVL

Representanter

1. Sigurd Krekke (leder), 2634 Fåvang	t. 61 28 45 71
2. Kjell Horten, 2550 Os i Østerdalen	t. 62 49 75 40
3. I. amanuensis Tormod Ådnøy, Inst. for husdyrfag, NLH, Postboks 5025, 1432 Ås	t. 64 94 79 69
4. Per Liahagen, Gilde Fellesslakteriet, Avd. Gol, 3550 Gol	t. 32 02 98 23
5. Overingeniør Ken S. Lunn, FM i Oppland, Lbr.avd., Serviceboks, 2810 Gjøvik	t. 95 23 47 75

Vararepresentanter

1. Sigmund Skjæveland, Hetland, 4387 Bjerkreim t. 51 45 02 86
2. Lars Ivar Fause, Veiskifte 2, 9050 Storsteinnes t. 77 72 06 74
3. Professor Gunnar Klemetsdal, Inst. for husdyrfag, NLH,
Postboks 5025, 1432 Ås t. 64 94 80 10
4. Finn Avdem, Norsk Kjøtt, Boks 360 Økern, 0513 Oslo t. 22 09 21 76
5. Førstekonsulent Per Finset, Landbruksdepartementet,
Postboks 8007 Dep., 0030 Oslo t. 22 24 93 35

Sekretær: Signe Dahl, Nsg.

LANDSRÅDET FOR GEITAVL

Representanter

1. Åge Lohn (leder), Nordgård, 2580 Folldal t. 62 49 04 20
2. Ola Dyrstad, Tangen, 9151 Storslett t. 77 76 41 45
3. Per Skipenes, TINE Norske Meierier Ås, Postboks 58 1431 Ås t. 64 97 37 19
4. 1. amanuensis Tormod Ådnøy, Inst. for husdyrfag,
NLH, Postboks 5025, 1432 Ås t. 64 94 79 69
5. Overingeniør Ken S. Lunn, FM i Oppland, Lbr.avd.,
Serviceboks, 2810 Gjøvik t. 95 23 47 75

Vararepresentanter

1. Inger-Johanne Taffjord, Eidsdal, 6215 Eidsdal t. 70 25 91 02
2. Kirsti Timenes Bell, 6978 Viksdalen t. 57 71 97 70
3. Vibeke Vonheim, TINE Norske Meierier Ås
Postboks 58, 1431 Ås t. 64 97 37 10
4. Professor Gunnar Klemetsdal, Inst. for husdyrfag,
NLH, Postboks 5025, 1432 Ås t. 64 94 80 10
5. Førstekonsulent Per Finset, Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep., 0030 Oslo t. 22 24 93 35

Sekretær: Ingunn Nævdal, Nsg.

PROSJEKTNEMNDA FOR GEIT

Representanter

1. Magnhild Nymo (leder), 9372 Gibostad t. 77 84 79 19
2. Svein Håpnes, Skånali, 7898 Limingen t. 74 33 59 29
3. Bjørn Nygård, Kandal, 6823 Sandane t. 57 86 75 26

Vararepresentant:

Jens Heggstad, 6878 Veitastrond

t. 57 68 78 65

Sekretær: Ingunn Nævdal, Nsg.

GJETERHUNDNEMNDA**Representanter**

1. Rolf Finstad (leder), Hafstad Vestre, 2030 Nannestad	t. 63 99 72 17
2. Fritz van der Kooij, Hopland, 5110 Frekhaug	t. 56 17 75 09
3. Bjørn Ola Vaagaasarøygard, 2683 Lom	t. 61 21 16 17
4. Knut B. Simensen, Jordfallet, 9500 Alta	t. 78 43 41 79
5. Per Helge Lindholt, 2324 Vang	t. 62 59 60 48

Vararepresentanter:

1. Ivar Thoresen, Ytre Levang, 8890 Leirfjord	t. 75 04 89 34
2. Bjørn Berntsen, Berkåk, 7391 Rennebu	t. 72 42 59 48

Sekretær: Arne Flatebø, Nsg.

UTMARKSNEMNDA**Representanter**

1. Ove Ommundsen (leder), Pundsnes, 4130 Hjelmeland	t. 51 75 04 37
2. John Helge Steinnes, 9042 Laksvatn	t. 94 80 54 28
3. Eivind Fossum, 2636 Øyer	t. 61 27 80 46

Vararepresentanter:

1. Jarle Helland, 5936 Manger	t. 56 37 31 16
2. Morten Foss, Korsen Fiane, 4900 Tvedestrand	t. 37 16 04 87

Sekretær: Erling Skurdal, Nsg.

STYRET I BSF-SENTRALT**Vararepresentant for 2 år:**

Erik Fløystad, Austre Moland, 4849 Arendal t. 37 03 34 92

VII STYRETS MELDING 2002

I henhold til krav i regnskapsloven vil styret hevde at årsmeldinga gir et godt bilde av arbeidet og organisasjonsdrifta i Norsk sau- og geitlagslag.

Året 2002 har vært preget av mange arbeidsoppgaver og store utfordringer for næringa. Tross redusert bemanning gjennom året har Nsg møtt disse utfordringene med stort pågangsmot. Gjennom en stab med dyktige ansatte og tillitsvalgte er arbeidsoppgavene løst på beste måte. Dette lover også godt for framtiden.

Det har vært noe større prosentvis nedgang i medlemstallet i 2002 enn de foregående årene.

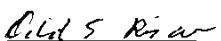
I tiden framover må det settes inn ressurser på å bremse denne utviklingen og gjøre det attraktivt å være medlem i Norsk sau- og geitlagslag.

Tross negativ medlemsutvikling viser regnskapet et overskudd, noe som i hovedsak skyldes stillingsvakanser, finansinntekter knyttet til omgjøring av Gjensidige NOR Spareforsikring til Gjensidige NOR ASA og bevisst reduksjon på kostnadssiden.

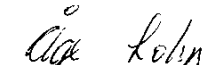
Det har heller ikke vært utført vedlikehold, utover det helt nødvendige, på lagets eiendom i Parkveien i 2002. Da det fremdeles gjenstår en del på dette området har styret innarbeidet en avsetning på kr 1.000.000,- til framtidig oppussing og istandsetting av Parkveien 71.

Årsregnskapet gir en god forutsetning for videre drift. Styret kjenner ikke til forhold som tilsier noe annet.

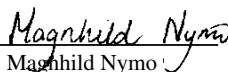
Oslo, 31.12.2002

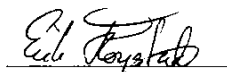

Odd E. Risan
leder

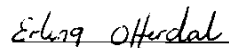

Sigurd Krekke
nestleder

Åge Lohn
styremedlem

Ove Ommundsen
styremedlem

Magnhild Nymo
styremedlem

Erik Fløystad
styremedlem

Erling Offerdal
styremedlem

VIII ÅRSREGNSKAPET/REVISORMELDING

1. RESULTATREKNESKAP 2002

	Note	2002	2001
Driftsinntekter			
Kontingent		7 771 748	7 002 580
Annonseinntekt		1 292 469	1 254 462
Refunderte kostnader og tilskot	1	12 544 397	9 840 782
Salsinntekter		153 198	140 513
Andre driftsinntekter	2	293 367	382 377
Leieinntekter		353 600	231 943
Sum driftsinntekter		22 408 779	18 852 657
Driftskostnader			
Refundert kontingent		2 068 208	1 887 720
Sau og Geit		1 330 847	1 289 388
Lønnskostnader, inkl. honorar tillitsvalde	3	5 443 185	5 836 470
Andre sosiale kostnader		52 686	66 024
Avskrivning	10	117 040	165 873
Tap på krav		42 634	132 766
Lokaler, eigedom	4	1 297 496	578 033
Organisasjons- og kontordrift		2 067 726	1 490 553
Reiser		1 424 594	1 657 309
Avl, organisert beitebruk		8 540 660	6 410 073
Sum driftskostnader		22 385 076	19 514 209
Driftsresultat		23 703	-661 552
Sum finansinntekter	5	424 616	124 316
Sum finanskostnader		-17 072	-47 426
Sum finansposter		407 544	76 890
Årsresultat	11	431 247	-584 662

2. BALANSE PR 31.12.2002

	Note	2002	2001
Aktiva			
<i>Anleggsmidler</i>			
Bygning/tomt	10	1 745 300	1 745 300
Inventar, utstyr	10	151 400	199 000
Sum varige driftsmidler		1 896 700	1 944 300
<hr/>			
Aksjar/andeler	9	323 900	323 900
Sum anleggsmidler		2 220 600	2 268 200
<hr/>			
<i>Omløpsmidlar</i>			
Kundar	7	109 007	272 558
Andre kortsiktige fordringer	8	811 842	644 731
Mellomrekneskap Landbruksdept.		0	112 997
Sum fordringer		920 849	1 030 286
<hr/>			
Kontanter, bankinnskot	6	4 388 604	5 615 168
Sum omløpsmidlar		5 309 453	6 645 454
<hr/>			
Sum aktiva		7 530 053	8 913 654
<hr/>			
Gjeld og egenkapital			
<i>Eigenkapital</i>			
Opptjent egenkapital	11	3 766 701	3 335 454
Sum egenkapital		3 766 701	3 335 454
<hr/>			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		377 467	3 938 573
Forskotstrekk, arb.giv.avg.		515 035	656 089
Skuldige feriepengar		471 442	483 104
Mellomrekneskap Landbruksdept.		333 685	0
Mellomrekneskap Omsetningsrådet		124 531	0
Anna kortsiktig gjeld		1 941 192	500 434
Sum kortsiktig gjeld		3 763 352	5 578 200
<hr/>			
Sum gjeld og egenkapital		7 530 053	8 913 654
<hr/>			

3. SPESIFIKASJON OG NOTER TIL REKNESKAPEN 2002

Rekneskapen til Norsk sau- og geitalslag er ein totalrekneskap som inkluderer Landsrådet for saueavl, Landsrådet for geiteavl og Organisert beitebruk (beitekonsulent).

1 - Refunderte kostnader og tilskot

Tiltaksfondet	11 700 000	
* til NSG Semin AS	<u>-2 540 000</u>	9 160 000
Omsetningsrådet	2 045 000	
TINE Norske Meierier	50 000	
SND	45 000	
Statens Landbruksforvaltning	45 000	
Kvinesdal kommune	45 000	
VOX og KIL	290 000	
Forskningsrådet	192 829	
Bygdefolkets studieforbund	247 574	
Norsk Kjøttssamvirke	340 000	
BU-midlar	18 973	
Andre	<u>65 021</u>	12 544 397

2 - Andre driftsinntekter

Deltakaravgift	218 367	
Adm. NSG Medlemsservice AS	<u>75 000</u>	293 367

3 - Lønnskostnader

Lønnskostnader er sett saman av følgjande postar:

	2002	2001
Lønningar	3 710 636	4 480 701
Folketrygdavgift	725 298	649 675
Pensjonskostnader	158 114	352 703
Andre honorar-/lønnskostnader	849 137	353 391
Sum lønnskostnader	5 443 185	5 836 470
Gjennomsnittleg tal tilsette	14	14

Pensjonspremiefond

Laget har pensjonsforsikringa si i Gjensidige NOR ASA. Innbetalt pensjonspremie gir avkastning som vert godskreve laget sitt premiefond i Gjensidige NOR. Midlane i fondet kan berre nyttast til å dekkja pensjonspremie. I 2002 er det bokført kostnader til pensjonspremie med kr. 158.114. Fondet som pr. 31.12.2002 utgjer kr. 1.590.180 er ikkje teke med i balansen.

Generalsekretær, styreleiar og nestleiar

Generalsekretæren har i 2002 ikkje motteke lønn. Han har hatt permisjon sidan medio mai 2001. Fungerande generalsekretær har motteke kr. 400.533 i lønn. Begge har i tillegg telefonordning og dekning av reiseutgifter etter statens satsar.

Styreleiar og nestleiar har hatt høvesvis kr. 45.000 og kr. 18.000 i fast godtgjersle.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar utgjer kr. 111.453. Dette er fordelt på revisjon kr. 103.953 og fagleg bistand kr. 7.500.

4 - Vedlikehald Parkvn 71

Det er avsett kr. 1.000.000 til vidare vedlikehald av Parkveien 71. Vedlikehaldet var planlagt gjennomført delvis i 2002, men grunna administrative tilhøve vart ikkje arbeidet oppstarta. Dette gjeld oppussing av fasaden, utskifting av vindu, vedlikehald av tak og takrenner, forbetring av brann- og innbrotssikring og utskifting av kjøken i 4. etg.

5 - Aksjar i Gjensidige NOR ASA

Ved omdanninga av Gjensidige NOR Spareforsikring til Gjensidige NOR ASA, vart Nsg tildelt aksjar. Aksjane vart selde med ein gong for kr. 197.064. Øvrige finansinntekter er renteinntekter frå bankinnskot.

6 - Bankinnskot

Av inneståande bankinnskot er følgjande konti bundne midlar:

Konto for skattetrekk		337 329
Konto for tiltaksfondsmidlar		195 186
Konto for sikringsfondet	1 207 441	1 739 956

7 - Kunder

Fordringane er ført opp med pålydande verdi.

8 - Andre kortsiktige fordringer

Mellomrekning NSG Medlemsservice AS		239 963
Til gode mva		75 691
Opptent tilskot klippeskulen		256 398
Periodiserte tilskot		225 990
Lønnsforskot		5 300
Reiseforskot	8 500	811 842

9 - Aksjar/ andelar

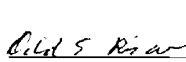
	Bokf.verdi	Historisk kostpris	Eigenkapital 31-12-01	Resultat 2001
Medlemsservice AS	110 000	110 000	121 071	-109 090
NSG Semin AS	108 900	108 900	181 004	31 004
	218 900	218 900		
Andre:				
Team Semin BA	100 000	100 000		
Nationen AS	5 000	5 000		
	323 900	323 900		

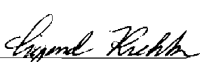
Norsk sau- og geitlagslag eig 100% av aksjekapitalen i Nsg Medlemsservice AS og 66% av aksjane i NSG Semin AS.

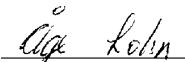
Desse selskapa driv verksemd som er vesentleg forskjellig frå verksemda i Norsk sau- og geitlagslag. Ein har av den grunn ikkje utarbeidd konsolidering.

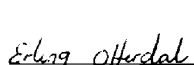
11 - Eigenkapital

Opptent eigenkapital 1.1.	3 335 454
Årsoverskot	431 247
Opptent eigenkapital 31.12.	3 766 701

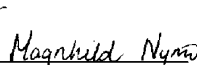

Odd E. Risan
leder

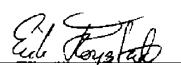

Sigurd Krekke
nestleder

Åge Lohn
styremedlem

Erling Offerdal
styremedlem

Ove Ommundsen
styremedlem

Magnhild Nymo
styremedlem

Erik Fløystad
styremedlem

KPMG AS

P.O. Box 214
N-2202 Hamar

Parkgata 31
N-2217 Hamar

Telephone +47 62 58 87 50
Fax +47 62 58 87 60
www.kpmg.no
Enterprise NO 805 174 627 MVA

Til årsmøte i Norsk Sau- og Geitelag

REVISJONSBERETNING FOR 2002

Ledelsens ansvar og revisors oppgave

Vi har revidert årsregnskapet for Norsk Sau- og Geitelag for regnskapsåret 2002, som viser et overskudd på kr. 431.247. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om forutsetningen om fortsatt drift. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og notisopplysninger. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og generalsekretær. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Grunnlag for vår uttalelse

Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonsøktikk i Norge. God revisjonsøktikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipp og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsøktikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Uttalelse

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for lagets økonomiske stilling 31. desember 2002 og for resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsøktikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapsøktikk
- opplysningene i årsberetningen om forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Hamar, 04. februar 2003

KPMG AS

Sven-Ragnar Noreng
Sven-Ragnar Noreng
Stattdisponert revisor

IX ANDRE OPPLYSNINGAR OG STATISTIKKAR

DRIFTSGRANSKINGANE

Kjelde: Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning

Sauehaldet:

Familiens arbeidsforteneste pr. årsverk:

År	Austl.	Vest-	Nord-	Alle			
	a. bygder	landet	Norge	< 50	50-100	100-200	Alle
	100-200	50-100	100-200	< 50	50-100	100-200	Alle
	da	da	da	da	da	da	bruk
1980	48 000			30 900	31 200	49 500	38 500
1985	32 300			38 100	28 000	49 200	39 500
1990	10 000		90 800		21 800	49 800	42 500
1992	37 029	25 023	113 976	17 892	21 140	71 191	47 902
1993	59 227	48 162	138 867	18 429	55 350	84 693	65 858
1994	67 312	47 380	139 049	19 286	35 448	91 277	61 594
1995	57 302	21 224	86 336	7 535	12 841	57 431	36 588
1996	53 372	29 508	130 586	2 131	13 170	76 696	44 833
1997	70 662	8 128	73 864	15 113	(2 014)	65 422	41 048
1998	98 217	20 157	71 272		17 745	82 267	59 896
1999	82 126	28 338	72 193		19 020	76 187	49 591
2000	76 025	31 041	95 442		30 435	82 426	69 507
2001	14 251	-13 574	39 070		-611	50 054	44 071

Geitehaldet:

Familiens arbeidsforteneste pr. årsverk:

År	Nord-Norge		Alle			
	50-100 da	100-200 da	< 50 da	50-100 da	100-200 da	Alle bruk
1980	56 600		51 100	48 100		50 900
1985	65 200		68 800	60 500		58 000
1990	110 400	106 800		97 200	91 500	96 500
1992	127 643	144 102		89 665	145 632	108 300
1993	109 433	143 799		91 698	147 297	114 043
1994	111 846	126 567		85 167	127 856	104 808
1995	104 002	104 832		91 841	110 822	102 204
1996	104 856	121 141		84 121	122 251	99 192
1997	97 835	127 478		81 107	125 069	99 073
1998	122 167	143 999		104 347	135 777	118 138
1999	99 943	113 305		90 321	113 375	102 523
2000	153 023	134 151		132 224	135 063	131 168
2001	124 936	104 080		113 490	116 874	114 045

UTVIKLINGA I SMÅFEHALDET

Kjelde: Statens Kornforretning

Tala gjeld pr. 1. januar

År	Tal bruk med sau	Tal v.f.s.	Flokkstorl.	Tal bruk m/m.geit	Tal m.geit	Flokkstorl.
1985	33 815	1 077 469	32	1 354	74 030	55
1990	26 394	1 009 793	38	1 117	64 894	58
1991	25 635	1 027 076	40	1 116	65 864	59
1992	25 213	1 080 321	43	1 100	65 346	59
1993	24 774	1 091 914	44	1 075	62 742	58
1994	24 353	1 018 617	42	1 014	62 242	61
1995	24 355	1 041 680	43	975	59 855	61
1996	24 213	1 049 991	43	901	59 042	66
1997	23 382	1 015 252	43	877	58 758	67
1998	22 717	1 049 075	46	826	55 474	67
1999	21 989	1 071 495	49	769	53 269	69
2000	21 644	1 081 633	50	727	53 091	73
2001	21 371	1 112 186	52	677	50 859	75
2002	20 723	1 122 309	54	621	47 637	77

Frå 1994 til 1997 er det berre avlssauer (kode 130) som inngår i tal vinterfôra sau.

Frå 1998 er det sau fôra over 1. mars som ligg til grunn for tala, (kode 131 er slått saman med kode 130).

PRODUKSJON/FORBRUK

AV SAUEKJØT

Kjelde: Budsjettnemnda for jordbruket

År	Salg og hjemmeforbruk tonn
1960	14 870
1970	16 648
1980	18 459
1985	24 150
1990	23 377
1995	25 211
1996	25 846
1997	24 564
1998	23 332
1999	22 946
2000	23 499
2001 *	24 482
2002 **	24 445

* Foreløpige regnskapstall,

** Budsjett

SLAKTEVEKTER

Kjelde: Norsk Kjøtt

Medel slaktevekter for sau og lam.

År	Sau, kg	Lam, kg	% *-lam
1970	30,3	15,8	-
1975	30,5	17,3	30
1980	29,7	16,8	28
1985	28,9	16,7	29
1990	30,0	17,9	40
1995	30,1	17,7	40
1996	30,0	17,3	51
1997	30,4	17,5	52
1998	30,3	17,5	60
1999	30,1	17,5	62
2000	31,0	18,1	70
2001	30,7	18,0	67
2002	30,8	18,2	73

Frå 1996 er % *-lam lik kl O og betre.

SAUEKONTROLLEN

Kjelde: Husdyrkontrollen/Fagsenteret for kjøtt

År	Tal buskapar i kontr.	Kontrollerte dyr		Tal g. lam pr. v.f.s.	Haustvekt pr. lam kg	Avdrått pr. v.f.s. kg
		Tal	%			
1962	-	35 174	4,2	1,17	39,2	45,9
1980	4 729	188 942	21,8	1,40	42,1	58,9
1985	5 577	271 683	25,2	1,46	41,9	60,8
1990	5 594	284 440	28,4	1,55	43,7	67,7
1991	5 557	294 051	28,6	1,54	42,7	65,8
1992	5 397	295 984	27,3	1,53	41,7	63,8
1993	5 282	289 010	28,4	1,56	44,4	69,4
1994	5 256	303 097	29,8	1,56	43,7	68,2
1995	5 367	303 828	29,2	1,54	42,9	65,0
1996	5 310	298 687	29,4	1,51	42,8	62,7
1997	5 149	287 627	28,3	1,53	43,3	65,0
1998	5 061	285 133		1,54	42,5	64,2
1999	4 912	278 470		1,62	42,8	69,0
			Fødte lam per søye	Lammetap %		
2000	4 929	291 673	1,87	10,8	44,0	67,4
2001	4 872	299 976	1,91	12,0	43,6	66,1
2002	4 783	304 539	1,91	11,7	44,1	66,9

ULLPRODUKSJONEN

Kjelde: Ullavdelingen Norsk Kjøtt/Fraktkontoret for kjøtt

År	Samvirke mottak tonn	Privat mottak tonn	Gjennomsnittleg	
			I alt tonn	ullpris til produsent kr/kg
1975	3 811	470	4 281	12,33
1985	5 225	165	5 390	37,42
1990	4 902	62	4 964	47,51
1995	4 283	1 145	5 428	
2000	3 713	1 244	4 957	
2001	3 844	1 248	5 092	
2002	4 000	1 154	5 154	34,75*

*) Inkludert fri innfrakt

ULLKLASSIFISERING

Kjelde: Ullavdelingen Norsk kjøtt/fraktkontoret for kjøtt

Prosentvis fordeling mellom dei viktigaste ullklassane:

Klasse	1990	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A	7	5	6	6	7	7	7	7	8	7	7	7
B	13	12	14	13	14	14	14	14	14	15	14	14
C	35	37	37	34	34	35	37	39	41	39	39	39
F	9	11	11	10	10	10	10	9	10	8	7	7
Andre	37	34	32	37	35	34	34	31	27	31	33	33

Prosentvis fordeling innan dei viktigaste ullklassane:

A I	88	86	86	86	89	90	90	89	89	89	88	88
A II	12	14	14	14	11	10	10	11	11	11	12	12
B I	69	67	67	68	70	70	68	72	72	73	76	78
B II	31	33	33	32	30	30	32	28	28	27	24	22
C I	81	78	78	81	81	82	83	84	84	85	84	83
C II	19	22	22	19	19	18	17	16	16	15	16	17
F I	53	50	49	54	48	47	48	50	49	48	46	44
F II	47	50	51	46	52	53	52	50	51	52	54	56

GEITMJØLKPRODUKSJONEN

Kjelde: Budsjettnemnda for jordbruket

Dei siste åra er det blitt produsert slike mengder geitmjølk:

År	Mengde	Enheter
1960	20,0	mill. liter
1970	24,5	" "
1980	24,9	" "
1990	27,3	" "
1991	25,8	" "
1992	25,8	" "
1993	25,8	" "
1994	24,6	" "
1995	24,8	" "
1996	23,8	" "
1997	23,2	" "
1998	22,6	" "
1999	21,7	" "
2000	21,1	" "
2001 *	20,3	" "
2002 **	19,9	" "

* Foreløpige regnskapstall ** Budsjett

GEITEKONTROLLEN

Kjelde: Husdyrkontrollen

År	Tal års- geiter	Tal bu- skapar	Års- geiter pr. buskap	Kg mjølk pr. års- geit	% pro- tein	% lak- tose	% feitt	Kr.før pr. års- geit,Ffm	Kr.før /100 kg mj.,Ffm	% tilsl. av alle geitene
1952	4 107	-	-	421	-	-	3,53	-	-	4,8
1955	5 552	389	14,3	387	-	-	3,61	-	-	6,4
1960	7 321	399	18,3	441	-	-	3,56	-	-	10,5
1970	10 369	347	29,9	590	-	-	3,47	-	-	16,2
1980	23 932	441	54,3	596	2,80	-	3,19	-	-	41,1
1990	31 735	502	63,2	577	2,81	-	3,26	-	-	51,3
1991	31 989	510	62,7	550	2,81	-	3,41	-	-	52,8
1992	32 524	507	64,1	541	2,79	-	3,39	-	-	53,2
1993	32 617	505	64,6	549	2,75	-	3,45	-	-	54,2
1994	32 242	503	64,1	535	2,72	-	3,45	-	-	54,7
1995	33 344	514	64,9	572	2,67	4,26	3,38	224	46	57,0
1996	33 798	517	65,4	564	2,66	4,25	3,37	196	41	58,3
1997	33 005	498	66,3	553	2,68	4,20	3,41	203	43	61,0
1998	32 228	483	66,7	559	2,69	4,25	3,42	213	45	61,0
1999	31 423	445	70,6	556	2,70	4,13	3,49	219	46	61,0
2000	31 027	432	71,8	530	2,67	4,09	3,52	208	41	63,0
2001	33 116	453	73,1	559	2,69	4,13	3,65	218	43	65,1
2002	33 337	436	76,5	577	2,94	4,23	3,50	225	43	70,0

Norsk saueklippekomité

Disse fem utgjør for tiden komitéen

Saueklipper
Peder Ravndal

Ullbehandler
Jorunn Vesterøy

Fagtjenesten for ULL
Sissel Berntsen, leder.

NSG
Magne Langseth

Konkurransedommer
Odd Kvarsvik

Når saueklippere møtes til konkurranser,
ligger det nøyaktig utarbeidet regelverk
i bunnen av konkurransene.

Dette er ett av mange emner **Norsk saueklippekomité**
beskjeftiger seg med.

Fra Tjøtta

Komitéen ble etablert på Tjøtta i Nordland i 1990,
og var på sett og vis også forløperen til Norske Saueklipperes
Forening, som ble dannet noen år senere, mens Nsk lever videre med
stadig nye oppgaver.

Komitéen skal sørge for at det til enhver tid finnes
oppdatert regelverk til forskjellige konkurranser
og finne frem til arrangører for det årlige Norgesmesterskapet.
Den skal også være forumet der klippere og dommere møtes
og være bindeleddet mellom saueklipperne, Fagtjenesten for ULL,
og Norsk sau og geitalslag for
utveksling av kunnskaper og annen viktig informasjon.

Sammensetninga av komitéen er som følger:
Konkurransedommerne har én representant, saueklipperne to,
Fagtjenesten for ULL én, og Nsg én.
Komitéens arbeid finansieres i hovedsak av Fagtjenesten for ULL.

Sammen for landbruket!

Landkreditt har en solid forankring innen norsk landbruk. Vi har god kjennskap til markedet, og vet hva som forventes av oss...

Landkreditt Bank fremstår med svært konkurransedyktige priser i tillegg til fremtidsrettede betalingsløsninger.

Vår nye driftskreditt vekker stor oppsikt i markedet.

**Vi tåler en sammenligning,
besøk oss på www.lkbank.no!**

Postboks 182A Viken
0721 Oslo
Telefon: 22 06 96 00
Telefax: 22 06 06 27

Arbeids- /Profileringsklær

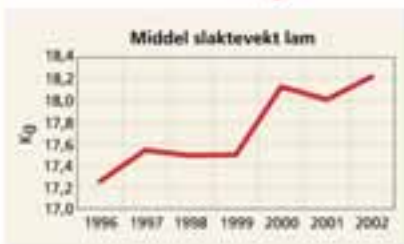
Vi har nå fått inn et parti av våre populære kjele-dresser. Videre har vi fortsatt jakker i alle størrelser og en del bukser i diverse størrelser på lager.

Vi har fortsatt på lager noen størrelser av vår populære T-skjorte med motiv «Norsk lam – et naturprodukt».

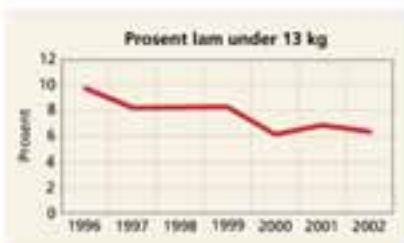
Vi har også igjen noe «Lanullva» ullundertøy til nedsatt pris.

**Norsk sau- og geitalslags Medlemservice A/S
Tlf: 23 08 47 72 / 23 08 47 70 Fax: 22 43 16 60**

Det nytter!

Fokus på godt fagarbeid med vekt på kvalitet og økonomi gir resultater!

BLI MEDLEM I **NORSK
KJØTTSAMVIRKE**

Norsk Kjøtt samvirke økte sin slaktning av lam med 5% i 2002.